

Л.Є. Петухова
О.Е. Анісімова

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ
«ДАРИ ФРЕБЕЛЯ» У
РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Методичний посібник

Херсон-2019

УДК 373.2.01(072)
ББК 74.100
П 31

ISBN 978-966-97776-7-6

Укладачі:

Петухова Любов Євгенівна – доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету Херсонського державного університету;
Анісімова Олена Едуардівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету.

Діденко Наталія Вікторівна – старший викладач кафедри німецької та романської філології Херсонського державного університету.

Казаннікова Олена Василівна - кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету.

Ковальчук Агаф`я Аксентіївна – директор Херсонського я/с № 33 ім.Ф.Фребеля.

Воляннюк Анастасія Сергіївна – технічний редактор, старший лаборант кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти.

Рецензенти:

Якименко Світлана Іванівна – завідувач кафедри початкової освіти факультету дошкільної та початкової освіти Миколаївського національного університету ім. Сухомлинського, доктор філософії в галузі освіти, професор

Голобородько Євдокія Петрівна - член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, менеджменту освіти й інноваційної діяльності КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

Петухова Л.Є., Анісімова О.Е. Використання дидактичного матеріалу «Дари Ф.Фребеля» в роботі з дітьми дошкільного віку. Методичний посібник.: Навчальний посібник для студентів педагогічних факультетів закладів вищої освіти, навчальних закладів системи післядипломної освіти. / укладачі: Петухова Л.Є., Анісімова О.Е. – Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2019. – 87 с

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти. Протокол №6 від 30.01.2019 р.

Схвалено НМР педагогічного факультету. Протокол № 3 від 7.02.2019 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ. Протокол №7 від 21.02.2019 р.

ISBN 978-966-97776-7-6

©Петухова Л. Є., 2019

©Анісімова О. Е., 2019

ВСТУПНЕ СЛОВО

Даний посібник є частиною методичного комплексу для вивчення «Фребельпедагогіки» після Практикуму та Хрестоматії.

Він містить теоретичний матеріал методики використання дидактичних ігор «Дари Фребеля», психологічне обґрунтування їх використання в роботі з дітьми дошкільного віку. Розміщено зображення, характеристику та рекомендації щодо використання кожного з фребелівських дарів у сучасній інтерпретації. Запропонована інформація доповнена схемами та малюнками з книги Ф.Фребеля «Дитячий садок».

Для практичного використання дидактичних матеріалів у роботі з дітьми дошкільного віку наведено відповідні конспекти занять. Читачі мають змогу ознайомитися із розробками німецьких педагогів у процесі використання різних форм роботи з дошкільниками.

Даний посібник може стати помічником в опануванні методик, запропонованих Ф.Фребелем.

Укладачі посібника

*«Дайте дитині справу,
розумні, розвивальні заняття,
і ви отримаєте діяльну, думаючу
людину...»*

Ф.Фребель

МЕТОДИКА РОБОТИ З ФРЕБЕЛІВСЬКИМИ ДАРАМИ

Німецький вчений Ф. Фребель у своїй книзі «Виховання людини» так формулює закон космічної філософії, що покладений в основу його педагогічної концепції: «Зробити внутрішнє зовнішнім, зовнішнє внутрішнім, знайти для обох єдність - це загальна зовнішня форма, у якій виражається призначення людини».

«Зробити внутрішнє зовнішнім» можна трактувати як застосування засобів, що надані людині для пізнання (органи чуття). Таким чином, людина здобуває інформацію про предмети та явища навколишнього світу. Щоб отримана інформація стала власними знаннями, дитина повинна переробити її у мисленнєвій діяльності, тоді «зовнішнє» стане «внутрішнім». «Знайти для обох єдність» - виразити результати отриманих знань ззовні (певними діями, словом, малюнком, знаками, моделлю) і тим самим надати їм значення для життя, що,

також набуває якості внутрішнього надбання. За цим космічно-філософським законом людина пізнає «божественну сутність речей». Застосування даного закону як основного дозволило німецькому педагогу називати свою педагогіку розвиваючою, а не такою, що дає знання, які не мають застосування для подальшого розвитку. Дотримання даного закону Фребель визначив обов'язковим при навчанні людей будь-якого віку.

Він говорив, що навчання повинно відбуватись «розумом, душею та руками (діяльністю)».

Основним матеріалом для цього Ф. Фребель визначив «дарунки», що являють собою геометричні фігури та форми і відносяться, з сучасної точки зору, до змісту методики формування елементарних математичних уявлень.

Ф.Фребель назвав дидактичний матеріал для дитячих ігор «дарами». Це свого роду «безцінний

подарунок» дітям та усьому людству для розвитку, навчання, виховання.

«Дари» є символічними елементами Всесвіту, що складаються із основних геометричних форм: куба, циліндра та кулі. Як послідовник ідей Й. Песталоцці, Фребель намагався таким чином символічно подати єдність та різноманітність Всесвіту.

З часом основні педагогічні ідеї вченого використовувалися у авторських концепціях Р.Штейнера, М. Монтесорі, С. Френе.

Ф.Фребелем було розроблено та застосовано у роботі з дітьми лише шість дарів, з часом ігровий набір було доповнено іншими матеріалами – різнокольоровими плоскими геометричними фігурами, паличками, кільцями, напівкільцями, шнурівками, мозаїкою, яку до речі, відкрив та запропонував Ф.Фребель.

Аналізуючи праці Фр. Фребеля, що зібрані його послідовниками у книгу «Дитячий сад» та працю «Виховання людини», можна зробити висновок, що німецький педагог своїм «дарункам» надавав набагато більшого значення. Він вважав, що діяльність дитини з

матеріалом «дарунків» закладе основи правильного пізнання у будь-якій галузі знань і будь-якого матеріалу.

Закон космічної філософії Ф. Фребель підкріплює законами:

1. Кожна іграшка, гра має своє завдання для розвитку і виховання дитини. Таким загальним завданням для іграшок є показ єдності, що існує у світі.

2. Поступове ускладнення ігор відбувається за правилом: «у першому, більш ранньому, попередньому повинно бути намічено і повинно лежати у якості зародку те, що пізніше у наступній стадії має бути розвинуто, висунуто на перший план, має бути закріплено вихованням».

3. Закон «посередництва» полягає у використанні предметів для гри, потрібно через нього, через його складові частини знайомити дітей з окремими поняттями, предметами, явищами у доступній для них формі, які будуть сприйматися не лише пам'яттю, а й чуттями, маючи перед собою символ, образ. Цей закон також діє при переході від однієї іграшки до іншої, яка має протилежні характеристики. Виходячи з цього

закону, існує іграшка, яка поєднує в собі якості однієї та іншої.

Таким чином у своїй системі виховання маленьких дітей Ф.Фребель найбільшу увагу приділяв ігровій діяльності.

Діяльність дитини, зокрема творча, найширше виявляється в іграх, тому він радив як можна ширше спиратися на них. Ігри дітей, їхня самодіяльність, підкреслював Ф. Фребель, є проявом інстинктивного потягу до рухів і дій, до самовиявлення внутрішніх станів. У наслідок цього внутрішнє у ігровому процесі втілюється в різні форми зовнішнього. Завдання вихователя – розпізнати ці внутрішні потяги та знайти зовнішні об'єкти-стимули, у які вони будуть втілюватися. Ось у чому, за Ф. Фребелем, полягає найбільше виховне значення ігор. У них, залежно від засобів ігрової діяльності, вправляються тіло дитини, зір і дотикова чутливість, рухи стають спритнішими, розвиваються сприймання, мислення, уява, мова, збагачуються знання. Ігри сприяють пізнанню природи, зближують дітей одне з одним, із дорослими.

Виходячи з власного розуміння ігрової діяльності, її ролі в розвитку дитини, Ф. Фребель побудував систему своїх шести дарунків для ігор. Вони спрямовувалися не лише на сенсорний і моторний розвиток дитини, а й на її всебічний розвиток, з них випливала система різноманітних занять у дитячому садку, які мали на меті розвивати потенційні, творчі сили дитини. Цим реалізувався принцип єдності розвитку й виховання в навчальній діяльності. Ф. Фребель передбачав супровід гри словом і піснею, тексти до них складав він сам.

Ф.Фребель визначив гру як важливий засіб для навчання та виховання дитини. У своїй праці «Виховання людини» він зазначає: «Гра дитини – не просто забава, вона має високий сенс та глибоке значення: турбуйся про неї, розвивай її, мати! Бережи та охороняй її, батько! Ігри цього віку немов бруньки усього подальшого життя, тому що у них розвивається та виявляється уся людина у своїх задатках, у своєму внутрішньому відчутті». «Дитина, яка грається самостійно, спокійно, наполегливо, навіть до фізичної втоми, обов'язково виросте такою ж здібною, спокійною, наполегливою,

самовідданною у турботі про власне та чуже благо». В цих фребелівських словах визначено ставлення до дитячої гри з точки зору сучасної педагогіки. «Гра є природною діяльністю дитини. Завдання початкової освіти полягає не у навчанні у звичному розумінні цього слова, а у організації гри». Це фребелівське визначення дитячої гри увійшло складовою частиною у подальшу дошкільну педагогіку.

Набір запропонованих Ф.Фребелем навчальних матеріалів адаптований до особливостей дитячого сприйняття.

Автором розроблено певну послідовність дії при використанні запропонованого ним дидактичного матеріалу.

1. Потрібно обов'язково спонукати дитину до коментування своїх дій вголос.

З цією метою німецький педагог пропонує використовувати римовані рядки для супроводу ігор або мовний супровід усіх своїх дій. Це, на думку автора, позитивно впливає на мислення дитини, усвідомлення нею виконуваних дій та їх наслідків.

2. Вчити дитину розглядати один і той же предмет, виділяючи її якості (колір, величину, матеріал, пружність, м'якість, твердість, звук при падінні тощо).

Це правило педагог пояснює на прикладі гри з м'ячем.

3. Предмет слід розглядати з різних сторін та положень. Мова йде про показ проєкцій (наприклад, маніпуляції з кубиком, пронизаним навпіл, по діагоналі тощо)

«У різноманітності повторення одного й того ж полягає основа розвитку дитини» .

На думку Ф. Фребеля, такий показ одного і того ж предмету з різних положень забезпечує різне бачення та виділення різних якостей.

Усі фребелівські ігри з кубиком відповідають цьому правилу.

Правила, за якими здійснювалася організація ігор з фребелівським будівельним матеріалом:

1. Гра повинна бути вільною, із позитивним налаштуванням дитини.

2. Гра розпочинається із споглядання поділеного, але складеного у цілий кубик, а потім розділеного на частини. Дитина спочатку знайомиться з усім матеріалом для гри, щоб мати план для його використання.

3. Усьому, що зможе побудувати дитина, дається назва, яка нагадує їй щось із оточуючих її предметів. Таким чином активізується мислення, що веде до усвідомлення дитиною того, що вона зобразила.

4. У процесі будівництва використовується весь матеріал «дарунку». Мета цієї вимоги полягає в тому, що гра повинна нести розумове навантаження, яке сприяє розвитку у дитини мисленнєвих процесів, спостережливості, уваги, уяви, довільності дій.

5. Дитина спочатку знайомиться з матеріалом тільки одного дарунку: «Окремий і замкнений в собі розгляд і застосування кожної гри особливо важливі для того, щоб краще вивчити загальні елементи і ті, що поєднують складові кожної гри».

6. При переході до наступного дарунку гра з попереднім продовжується. Ігри з «дарунками» «..повинні йти паралельно одна до одної, чергуючись у

залежності від потреб дитини і сприяючи виясненню і більш всебічному і життєвому застосуванню одна одної»; перехід від одного до іншого «дарунку» повинен супроводжуватися їх порівнянням, виділенням протилежних та спільних якостей та властивостей предметів.

7. Діти можуть обмінюватися дарунками, але обов'язково увесь зібраний матеріал передавати упорядкованим у ящику (те ж саме при закінченні гри).

8. Коли дитина повністю вичерпає гру з матеріалами кожного окремого ящика, включно до четвертого, тоді можна дати два «дарунки» «для сумісного і об'єднуючого користування ними в іграх».

Проаналізуємо набір дидактичних ігор - дарунки Фребеля.

Перший дарунок – набір різнокольорових м'ячиків. Дітям пропонуються м'ячі кольорів веселки, білого та чорного кольору. Кожен з них на мотузочці для здійснення маніпуляцій з ними. М'яч Ф. Фребель визначив першою дитячою іграшкою, оскільки вона за

його допомогою може безкінечно наслідувати все, що бачить навколо себе.

Другий «дарунок» - куля, кубик і циліндр. Другою іграшкою дитини Ф. Фребель називає кулю, обґрунтовуючи свій вибір тим, що вона є «рівною протилежністю м'якому м'ячу». Ігри з м'ячем і кулею подібні, але властивості останньої - твердість, більша вага вимагають від дитини більшої сили та кращої вправності. Куля, як і м'яч, через гру розвиває спостережливість, уяву, виховує характер дитини «при тому непомітно для неї самої», сприяє фізичному розвитку.

Наступна іграшка, предмет для гри, на думку педагога, повинен мати «якості однакові з відповідними якостями кулі, разом із протилежними якостями». Тому куб і повинен бути третім «розвивально-виховним товаришем дитячих ігор». Кубик вводить дитину до розуміння форми, величини, числа. Застосовуючи закон посередництва, Ф. Фребель рекомендує циліндр як наступну іграшку. У цій іграшці він вбачає властивості кулі - рух і кубика - спокій.

Початок ігор з кулею і кубиком за Ф. Фребелем припадає на другу половину першого року життя. Ігри з цим «дарунком» повинні бути спрямовані на те, щоб дитина зрозуміла різницю між кулею та кубиком. Різницю педагог вбачає у тому, що куля при всіх видах руху бачиться нам, як куля незмінна, кубик же при різних рухах, поворотах справляє різне враження (розвиток проєкційного бачення дитини). Ці два перші «дарунки» розглядаються Ф. Фребелем як засоби-замінники для зображення дитиною інших предметів.

Третім фребелівським «дарунком» дітям для ігор був кубик, розділений на вісім однакових кубиків. Ф.Фребель радив починати гратися ним у період від 1-го до 3-х років. Використання цього «дарунку» дає можливість дитині у наочній формі виділити ціле і частину, різницю між формою і величиною. Дитина починає досліджувати кубик, ділячи його на частини, та будуючи із частин різні форми, у яких інколи можна побачити предмети середовища, що оточує її. Завдання вихователя - долучити до побудованого дитиною предмету невелику розповідь. Поступовий поділ кубика

на різну кількість частин знайомить дитину з числом. Частини кубика можна розглядати у відношенні до форми, величини, положення відносно інших частин цілого, поєднання частин. Щоб дитина не втрачала відчуття єдності, цілісності, при побудові різних форм педагог вимагає використання всіх восьми кубиків. Ф.Фребель радить «надавати дитині як можна більшу свободу зображення». Вихователь може час від часу брати на себе роль джерела натхнення для дитини у побудові предметів.

Четвертий «дарунок» - кубик, розділений на вісім брусків. Все, що дитина могла побудувати з допомогою елементів попереднього «дарунку», Ф. Фребель називав переважно зображенням маси і зображенням тіл. Результатом гри дитини з четвертим «дарунком» є головним чином зображення площинної і лінійної протяжності на горизонтальній площині у вертикальному напрямку. Тут також розглядаються відношення форми і величини, з'являються нові явища для спостереження - рівноваги і розповсюджувального руху.

П'ятий «дарунок» - кубик, двічі рівномірно розділений у всіх напрямках на маленькі кубики, три з яких, у свою чергу, поділяються по діагоналі навпіл, а інші три - по двох діагоналях на четвертини. Таким чином збільшується число кубиків, а також з'являється новий розвивальний елемент - ділення кубика по діагоналі, завдяки якому дитина знайомиться з нахилом під певним кутом.

Вагомого значення Ф. Фребель надавав «дарункам», що використовувалися як будівельний матеріал («дарунки», починаючи з третього).

Починаючи з третього «дарунку», Ф. Фребель пропонує три види ігор: створення «форм життя», «форм краси», «форм пізнання». Ці ігри він виокремлює із спостереження за самостійними іграми дітей: «Якщо окинути оком форми дитячого будування і поєднання, не звертаючи уваги на те, що вони відразу ж будуть розібрані і зруйновані, то на більшій кількості їх можна розпізнати»: «форми життя» відповідають об'єктам оточуючого світу дитини; «форми краси» (різноманітні узорі та візерунки); «форми пізнання» - предмети дя

ознайомлення із просторовими орієнтаціями, формою, величиною, кількість тощо.

Фребелем запропоновано використання будівельного матеріалу для конструкторської діяльності. Вона передбачає навчання дітей діям наочного моделювання, що є специфічним засобом розвитку мислення дитини дошкільного віку, а дії наочного моделювання є основними для формування пізнавальної активності, розвитку мислення.

Побудова дитиною моделей «форм життя» складається з таких етапів:

- візуальне обстеження «дарунку» як цілого;
- вільна гра дитини з «дарунком» до тих пір, поки вихователь не використає слушний момент для входження до дитячої гри або дитина запросить його сама;
- допомога дитині в осмисленні того, що вона побудувала (тобто, дається назва побудованому об'єкту та визначається значення його в реальному світі);
- спонукання дитини до самостійного створення тих предметів, яких вона ще не будувала;

- будування за допомогою дорослого;

- будування за готовим зразком;

- власне вільне будування і перебудування: трансформація одного предмету в інший або ж надання предмету нових якостей, властивостей; будування предмета з заданими властивостями.

Наступний етап роботи з матеріалами дарунків полягає у супроводженні дій дитини словами: зверху, знизу, поряд, ближч тощо. Слід звернути увагу на просторові співвідношення. Дуже важливо застосовувати пригадування та відтворення попередній дій у певній послідовності. Для цього доречним буде виконання дітьми віршових рядків та пісень.

Таким чином досягатиметься усвідомленість та розуміння усіх дій.

Ф. Фребель наголошує, що період складання і розкладання елементів «дарунку» буде тривалим. Отже, педагог надає великого значення самостійному дослідженню дитиною предметів гри. Перехід від етапу до етапу в методиці Ф. Фребеля повинен мати характер «слушного моменту». Наприклад, випадкове поєднання

дитиною кубиків, що призводить до будови, яка може слугувати моделлю предмету з оточуючого середовища дитини. Така ситуація може бути поштовхом для переходу до третього етапу в грі з «дарунком» - ускладнення гри-будування з кожним наступним «дарунком».

Воно полягає в більш тривалому, детальному розгляді побудованої моделі предмета та її частин у різних співвідношеннях, визначення форми частини, мети та можливості її використання.

Також дітей підводять до визначення призначення кожної деталі предмета, модель якого конструюється. Наприклад, створюється модель альтанки. «Альтанку потрібно побудувати для того, щоб...», «Вона повинна бути такою, щоб...», «Для цього потрібно...(який матеріал як розташувати)», «Потрібно в альтанці зробити дах для того, щоб...», «Потрібно зробити двері для того, щоб...» тощо. Таким чином, дитина вчиться самостійно ставити мету, яку сама ж і досягає.

Отже Ф. Фребель веде дитину шляхом розвитку від мимовільних дій до довільних, від неусвідомлених до

усвідомлених. Пов'язуючи кожную модель, створену дитиною, з її предметним та соціальним оточенням шляхом розповіді або нагадування дитині про певні життєві ситуації, вихователь формує у неї системні знання про навколишню дійсність.

Значне місце в заняттях з дарунками Ф. Фребель відводить такому прийому моделювання, як «перебудування», яке педагог ще називає «видозміною». Цей прийом полягає в переміщенні фігур у межах побудованої моделі з метою отримання моделі іншого предмету або цього ж, але з іншими якостями або властивостями, що може позначатися поняттям «трансформація».

Ф. Фребель рекомендує застосовувати його в усіх видах занять, починаючи з третього дарунку. Особливо широко педагог застосовує прийом трансформації у створенні «форм краси». Для полегшення здійснення дитиною переміщення фігур, починаючи з четвертого дарунку, рекомендує це робити на спеціально розкресленій на квадрати площинній поверхні (стіл, дошка, паперове полотно). Сторона квадрату рівна

більшій стороні кубика, бруска, тобто елемента даного «дарунку». Мета такої дошки – допомогти дитині при русі фігур витримати симетрію, відстань, форму.

Для побудови «форми краси» з усіх дарунків діють спільні правила:

1. Для ознайомлення дитини з побудовою таких форм вихователь обирає певну ситуацію. Вдалим моментом може вважатися випадкове поєднання дитиною елементів дарунку, при якому утворюється споруда, що не схожа ні на «форми пізнання», ні на «форми життя». Зі слів вихователя «Це красиво!» починається ознайомлення дітей з «формами краси».

2. Вихователь пробуджує у дитини мотивацію до гри, запрошуючи кубики «потанцювати». Після серії перетворень для кубиків обов'язковий «відпочинок», щоб дитина встигла оглянути і помилуватися своїм творінням.

3. Власні «форми краси» будуються за одним принципом - розташування всіх елементів «дарунку» навколо уявного центру.

4. Повороти та переміщення здійснюються по колу.

На демонстрації «форми пізнання» дитина ознайомлюється з основними геометричними поняттями: геометричні фігури, їх розмір, просторове розташування, поняття цілого і частини тощо. Ф. Фребель зауважує, що доцільним було б у межах «дарунку» почати ознайомлення з «форм пізнання», але для маленьких дітей потрібно все ж таки починати з «форм життя», потім переходити до «форм пізнання» і тільки після цього переходити до «форм краси».

Така послідовність виведена педагогом з власних спостережень за дитячими іграми з матеріалами дарів. Адже «форми життя» діти найбільше будують тому, що вони є у досвіді їх повсякденного життя. Інші види форм потребують створення додаткових уявних образів, що набуваються дитиною під час різноманітних конструювальних дій з фігурами.

Отже, Ф. Фребель визначив свій дидактичний матеріал відправною точкою у розумовому розвитку дитини, зокрема математичного мислення та розробив ряд методичних правил організації ігор дітей з «дарунками».

Список використаних джерел:

Фридрих Фр. Воспитание человека / [пер. с нем. И. Д. Городецького]. - М.: Издательство К. И. Тихомирова, 1906. - 326 с.

Фридрих Фр. Детский сад / [пер. с нем. Н. Н. Соколова]. - М.: Издательство К. И. Тихомирова, 1913. - 581 с.

Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки : Навч. посібн. / вступні нариси та упорядкув. З. Н. Борисової – К. : Вища школа, 2004. – 511 с.

Клюшнікова Т. Методика використання «дарунків» фр. Фребеля для формування елементів математики у дошкільників. / Тетана Клюшнікова // Вісник інституту

розвитку дитини. Серія: Філософія. Педагогіка. Психологія. Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова – Випуск 18. – С. 80-85.

«Будем жить для наших детей!» Фридрих Фребель. Будем жить для наших детей. Издательство: У-Фактория, 2006 г. – 248 с.

Улюкаєва І.Г. Історія дошкільної педагогіки: підручник / І.Г. Улюкаєва. – К. : Видавничий дім «Слово», 2016. – 424 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДАРІВ Ф. ФРЕБЕЛЯ

Дитинство – унікальний період у житті людини. Особливість цього періоду порівняно з наступними етапами становлення особистості полягає у тому, що він забезпечує саме загальний розвиток дитини, який слугує

основою для набуття нею у подальшому спеціальних знань, навичок і засвоєння різних видів діяльності. В дитинстві формуються не лише такі якості психіки, які визначають собою загальний характер поведінки, становлення до навколишнього, а й ті, що проєктуються на майбутнє. Тому дуже важливим є забезпечення адекватних умов для розвитку кожній дитині. Дитинство – це період парадоксів і протиріч, без яких неможливо уявити процес розвитку. Тому навчання й виховання повинні охоплювати весь спектр психічних якостей дитини. Отже, основного значення набувають підтримка і всебічний розвиток якостей, специфічних для дитинства, оскільки унікальні умови більше не повторяться й набути в цей період надалі буде важко, або неможливо надолужити, і особистість може виявитися у чомусь вузькою, недосконалою.

Розуміння унікальності, самоцінності дитинства, його непересічного значення для наступного розвитку,

Ф. Фребель створив власний набір предметів-посередників, які залучають дитину до пізнання світу. Створені ним навчальні матеріали орієнтовані на дитину

розуміння дитини як цінності для батьків, для педагогів дозволило Ф. Фребелю побудувати систему навчання й виховання дитини з урахуванням особливостей її психічного розвитку.

Ф. Фребель інтуїтивно відчував те, що сьогодні доведено психологічними дослідженнями. Ще до створення Ж. Піаже генетичної епістемології (найбільш розробленої і впливової когнітивної теорії), Ф. Фребель вважав, що в основі розвитку дитини лежить пізнання нею навколишнього світу. Слід зауважити, що пізнання – це складний процес відображення реальності в людській свідомості, який може відбуватися на рівні чуттєвого та абстрактного відображення. Пізнавальна діяльність завжди розпочинається з чуттєвого відображення світу у відчуттях та сприйманні.

2-6 років, що співпадає в теорії Ж. Піаже з доопераційною стадією, у рамках якої формуються образно-символічні схеми.

За сучасною періодизацією – це період переходу від раннього дитинства до дошкільного віку. В цей період для психічного розвитку дитини особливого значення набуває формування сенсорики. Саме розвиток сприймання суттєво впливає на розвиток мислення.

Розвиток сприймання дитини означеного віку визначається трьома параметрами: перцептивними діями, сенсорними еталонами та діями співвіднесення. Перцептивні дії допомагають дитині дослідити основні властивості предметів, виділити серед них основні і другорядні. Дії сприймання, які на початку є зовнішніми і розгорнутими, поступово переходять у внутрішній план і автоматизуються. Це сприяє формуванню узагальнення, на підставі якого виникають сенсорні еталони, спочатку предметні, які узагальнюючись переходять на рівень сенсорних. Дії співвіднесення з предмета з еталоном допомагають систематизувати ті знання, які є у дитини при сприйманні нових предметів.

Використання дарів Ф. Фребеля спирається на сформульований ним закон: «Зробити внутрішнє зовнішнім, зовнішнє внутрішнім, знайти для обох

єдність...». Взаємодіючи з навколишнім світом, дитина здобуває інформацію про нього, щоб отримана інформація стала власним знанням, дитина має переробити її у мисленнєвій діяльності, саме тоді зовнішнє стає внутрішнім. Таким чином, можна зробити висновок, що навчальні матеріали німецького науковця адаптовані для дітей 2-6 років і сприяють формуванню в них перцептивної діяльності.

Перший дарунок Ф. Фребеля «Текстильні м'ячики» (сім різнокольорових текстильних кульок) рекомендований для дітей 2-3 років і сприяє розвитку дрібної моторики, тактильно-рухового сприймання, мовлення та формуванню ігрової діяльності. Спеціальною пізнавальною дією виступає обстеження, яке у малюка ще недосконале (непослідовне і фрагментарне), тому задача дорослого полягає в організації цього процесу, що відбувається під час предметно-маніпулятивних ігор у формі ситуативно-ділового спілкування.

Другий дарунок «Основні фігури» (дерев'яні куля, кубик, циліндр) також рекомендований для дітей 2-3

років. Модуль спрямований на формування сприйняття форми. Дослідження руху фігури за траєкторією сприяє формуванню у дитини просторової орієнтації. Важливим є мовленнєве опосередкування дій дитиною. Запропоновані фігури виступають як конкретні предмети-мірки і використовуються у ході практичного співвіднесення предметів за певними ознаками. Уявлення про окремі знайомі предмети стають своєрідними мірками при визначенні властивостей інших предметів.

Третій і четвертий дарунок «Куб із кубиків» і «Куб із брусків» (дерев'яний кубик, розділений на вісім однакових кубиків або брусків). Модулі рекомендовані для дітей 4-4,5 років і спрямовані на формування сприйняття форми і величини, цілого і частини, сенсорних еталонів. В процесі конструктивних дій і мовленнєвого супроводу сприйняття набуває цілеспрямованого, організованого характеру. У дитини з'являється перцептивна діяльність, головним елементом якої виступають обстежувальні дії, які спеціально спрямовані на з'ясування призначення частин предмета, їх рухливості і зв'язку між собою.

П'ятий і шостий дарунки – кубики, розділені на маленькі кубики, які поділяються на діагоналі, стовпчики і цеглини. Модулі призначені для дітей віком 5-6 років. До обстежувальних дій додається експериментування, дослідницькі дії, що пов'язано з вирішенням ігрових і пізнавальних завдань. Під час виконання таких дій сприйняття інтелектуалізується, зростає його диференційованість та інтегрованість із мовленням і мисленням.

Виконання завдань включає дві взаємопов'язані сторони – засвоєння знань про різноманітні властивості запропонованих предметів і оволодіння новими діями, які дають можливість дитині повніше і більш диференційовано сприймати світ.

Модулі пов'язані між собою визначеною логікою, спостерігається ускладнення змісту завдань, що узгоджується із сутністю розвитку. Психологічний аналіз дарів Ф.Фребеля показав, що їх використання сприяє розвитку чуттєвого пізнання дітей, є відправною точкою у розумовому розвитку дитини.

Слід також зауважити, що Ф. Фребель запропонував не тільки розвивальні модулі-дари, а саму систему навчання й виховання дітей дошкільного віку, яка і тепер не втратила своєї актуальності.

Науковець вважав, що у вихованні дитини треба спиратися на її діяльну природу – дійсно найбільш суттєвим чинником розвитку дитини є її власна активність; розвиток тих чи інших здібностей дитини, видів діяльності залежить від часу навчання, що у сучасному розумінні означає урахування сенситивних періодів розвитку. Ф.Фребель підкреслював важливість урахування емоційності дитини, організації емоційної взаємодії з нею, що співпадає з постулатом вікової психології про залежність загального розвитку дитини від розвитку її емоційної сфери, який детермінований соціальним оточенням і передусім типовими для даного віку взаєминами з дорослими.

Сформульовані Ф.Фребелем педагогічні принципи відповідають принципам популярної нині парадигми супроводу. Так, наприклад принцип визнання унікальності кожної дитини співвідноситься з

традиціями гуманістичної психології, сутність яких полягає у визнанні цінності й унікальності особистості кожної людини, права на реалізацію її властивостей та якостей.

Принцип виявлення індивідуальних здібностей кожної дитини і створення умов для розвитку її потенціалу узгоджується з вихідною передумовою психологічного супроводу, а саме – діти мають різні індивідуально-психологічні особливості, інтереси, схильності, різняться типом поведінки, стилем діяльності, рівнем розвитку в цілому, але кожна дитина має право на прояв і повноцінний розвиток власного потенціалу.

Підсумовуючи можна сказати, що не тільки дари Ф.Фребеля, а і в цілому запропонована ним дидактична система базується на урахуванні особливостей психічного розвитку дитини та відповідає вимогам організації освітнього процесу у сучасних закладах дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: навч. посібник / Т.В. Дуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 392с.

Карпова Ю.В. Использование игрового набора «Дары Фребеля» в образовательной области. Метод. рекомендации / Ю.В. Карпова, В.В. Кожевникова, А.В. Соколова. – М.: Варсон, 2014. – 44с.

Карпова Ю.В. Использование игрового набора «Дары Фребеля» в образовательной области. Метод. рекомендации / Ю.В. Карпова, В.В. Кожевникова, А.В. Соколова. – М.: Варсон, 2014. – 44с.

Психология детства. Учебник / Под ред. А.А. Реана. – СПб.: прайм-Евро-знак, 2003. – 368с.

Фребель Фр. Воспитание человека / Фр. Фребель. – М.: Изд. К.И. Тихомирова, 1906. – 326с.

Психология детства. Учебник / Под ред. А.А. Реана. – СПб.: прайм-Евро-знак, 2003. – 368с.

Фребель Фр. Воспитание человека / Фр. Фребель. – М.: Изд. К.И. Тихомирова, 1906. – 326с.

**ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ «ДАРИ Ф.ФРЕБЕЛЯ»
В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
(зображення та коментарі)**

ДАРУНОК ПЕРШИЙ

Опис: м'ячики, розфарбовані у кольори веселки, білий та чорний; кожен на мотузочці, що дає можливість маніпулювати ним.

Мета використання. Розвиток сенсорних відчуттів, моторики, зорово-моторної координації.

Сукупністю своїх якостей м'яч задовольняє пізнавальні та рухові потреби дитини, починаючи з раннього віку. Спостереження за предметом у спокійному стані прозиває уявлення про цілий предмет, його форму та колір. Маніпуляції з м'ячем формують сприймання простору, повільні та швидкі оберти – відчуття часу. Кольори іграшок вчать знаходити аналогічне забарвлення предметів оточуючого світу та розрізняти їх. Рухові дії з м'язом (вгору-вниз, праворуч – ліворуч, вперед – назад) формують сприймання простору.

Погляди Ф.Фребеля.

Для найбільш вільного розкриття своєї сутності, за твердженням педагога, дитина з найбільшим бажанням обирає м'яч, тому що:

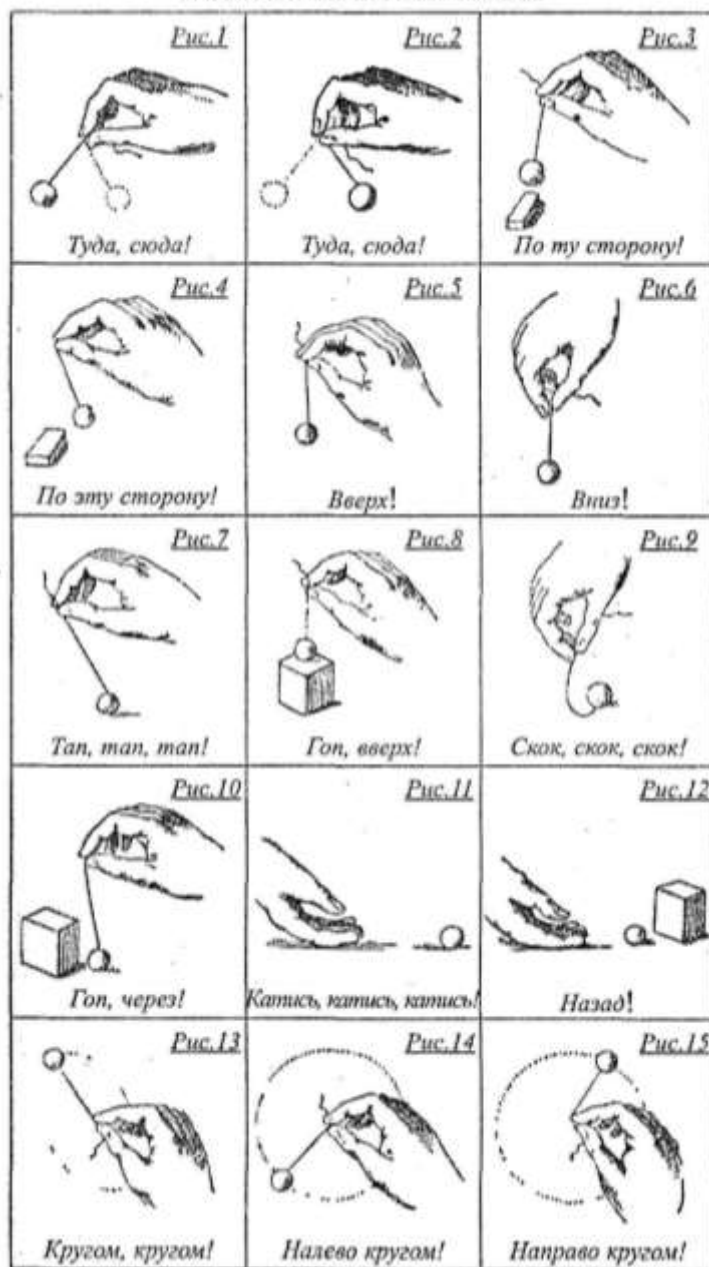
- 1) м'яч дитина може застосувати у грі як предмет-замінник великої кількості об'єктів навколишнього середовища;
- 2) за допомогою м'яча вона може безкінечно наслідувати все, що бачить навколо себе.

Таким чином, «м'яч для дитини є як засобом відтворення її внутрішнього світу, так і засобом для ознайомлення із зовнішнім світом і наслідування його явищ» через гру.

Вправи з м'ячем радить розпочинати з немовлячого віку для «вправляння її тілесних сил, для розвитку діяльності її членів і почуттів, а також для пробудження уваги і вільної самодіяльності дитини» .

Ці вправи-ігри, на думку педагога, «...розвивають у дитини три значні види сприйняття - предмет, простір і час»

ПЕРВАЯ ИГРА РЕБЕНКА

ПЕРВАЯ ИГРА РЕБЕНКА

ДАРУНОК ДРУГИЙ

Опис: дерев'яні куля, куб та циліндр. Діаметр кулі, основа циліндру і сторона куба – однакові.

Мета використання. Знайомство з різними формами предметів та їх властивостями.

Куля, як і м'яч попереднього дарунку, демонструє рухові можливості сферичних предметів, кубик – статичні стани, а в різних положеннях – грані та кути. Куля є «рівною протилежністю м'якому м'ячу». Ігри з м'ячем і кулею подібні, але властивості останньої – твердість, більша вага вимагають від дитини більшої сили та кращої вправності.

Погляди Ф.Фребеля. Саме з допомогою цих трьох предметів, наголошував педагог, дитина набуває першої уяви про закон, що об'єднує все у природі, – закон поєднання контрастів за допомогою посередницького тіла (куля і куб символізують контрасти, циліндр – посередницьке тіло).

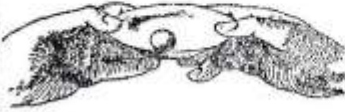
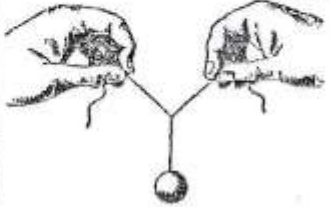
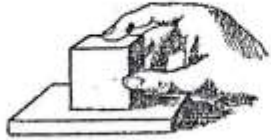

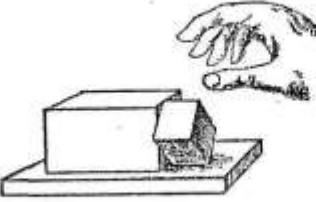
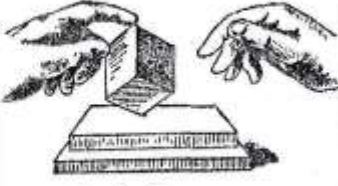
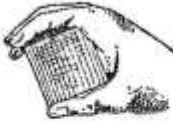

Куб – нерухомий, куля – легко приводиться у рух, розміщений між ними циліндр поєнує якості першого та другого. За їх допомогою дитина знайомиться з різними формами і властивостями предметів. Кубик за своєю формою і стійкістю є протилежністю кулі. Куб не можна котити, його можна перемістити, але він не котиться. У нього є сторони і кути.

Кругові рухи кубика, що підвішений на ниточці, дає уявлення про циліндр, але при цьому зникає сприймання його граней і кутів.

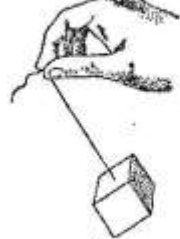

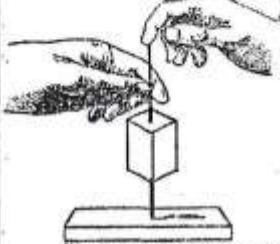

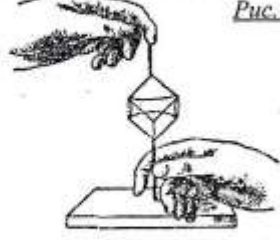
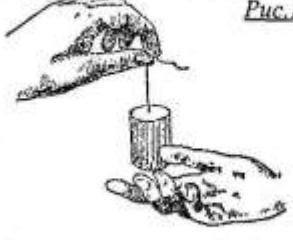
Використовуючи другий дар, можна проводити цікаві експерименти. Діти можуть зробити висновок, що куля, як би ми її не покляли, завжди буде котитися, а циліндр, в залежності від того, якою стороною ми його поставимо, може, або ковзати, або котитися. А що ж буде з кубом? Куб, якою б стороною ми його не поставили, завжди може тільки ковзати.

Фребель називав другий дарунок основою своїх педагогічних поглядів.

ВТОРАЯ ИГРА РЕБЕНКА

<p><i>Рис.1</i></p> <p><i>Кругом, кругом. Это – не безделье! Кругом, кругом! Это ль не веселье?! Ну вертись, веселись!</i></p>	<p><i>Рис.2</i></p> <p><i>Как я кружусь, как шар катаю, Всех любоваться приглашаю!</i></p>
<p><i>Рис.3</i></p> <p><i>Стой, твёрдо стой! Стой, кубик мой!..</i></p>	<p><i>Рис.4</i></p> <p><i>Сюда качнётся он, туда – Стоять не любит никогда.</i></p>
<p><i>Рис.5</i></p> <p><i>На ножке он стоит, – Кто ж делать так велит?</i></p>	<p><i>Рис.6</i></p> <p><i>На одной ноге стою, И верхушь – не устаю.</i></p>
<p><i>Рис.7</i></p> <p><i>Ты сумел одну открыть, Где ж другие могут быть?</i></p>	<p><i>Рис.8</i></p> <p><i>Только две теперь открылись... Все куда ж другие скрылись?</i></p>

ВТОРАЯ ИГРА РЕБЕНКА

<p><i>Рис.9</i></p> <p><i>Как я ни подниму, как кубик ни верчу я, три стороны его лишь сразу покажу я!</i></p>	<p><i>Рис.10</i></p> <p><i>Влево и вправо. Качаться, качаться! Тебя веселить я хочу и качаться!</i></p>
<p><i>Рис.11</i></p> <p><i>На длинной на верёвке При всей своей сноровке Качаться мне легко – То вблизи, то далеко.</i></p>	<p><i>Рис.12</i></p> <p><i>На одном висю углу, Весь я вытянусь в длину.</i></p>
<p><i>Рис.13</i></p> <p><i>Вкруг оси поверни-ка, Мой валик разгляди-ка!</i></p>	<p><i>Рис.14</i></p> <p><i>Поворачивай вкруг оси – Круг увидишь ты прекрасный!</i></p>
<p><i>Рис.15</i></p> <p><i>Вкруг двух углов вращай – и вдруг Увидишь много новых штук.</i></p>	<p><i>Рис.16</i></p> <p><i>Крепче ты сожми вдвойне, Так вертеться лучше мне!</i></p>

ДАРУНОК ТРЕТІЙ

Опис: кубик, розділений на вісім однакових кубиків.

Мета використання. Дії з кубом як з цілим предметом та з кубиками як частинами його формують уявлення про ціле і частини.

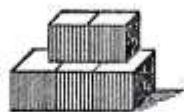
Третій дарунок – це продовження другого дару, коли ми діти знайомляться з цілим предметом та розділеним на декілька частин. Це особливість сприймання дитини, яка формується саме в дошкільному віці, коли світ з одного боку – цілісний, а з іншого – складається із безлічі частин. Діючи з цілим кубом або кубиками, створюючи власні споруди, дитина додає, віднімає, ділить куб навпіл, на чотири або вісім частин. Поступовий поділ кубика на різну кількість частин знайомить дитину з числом. Частини кубика можна розглядати у відношенні до форми, величини, положення відносно інших частин цілого, поєднання частин.

Погляди Ф.Фребеля. В іграх з кубиками дитина засвоює, за визначенням автора, три форми життя: будівництва, краси, пізнання. З дарами № 3, 4, 5,6 пропонується створення «форм життя», «форм краси», «форм пізнання».

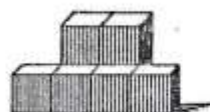
Використання цього «дарунку» дає можливість дитині у наочній формі виділити ціле і частину, різницю між формою і величиною. Дитина починає досліджувати кубик, ділячи його на частини, та будуючи із частин різні форми, у яких інколи можна побачити предмети середовища, що оточує її. Завдання вихователя – долучити до побудованого дитиною предмету невелику розповідь. Щоб дитина не втрачала відчуття єдності, цілісності, при побудові різних форм педагог вимагає використання всіх восьми кубиків. Педагог радить «надавати дитині як можна більшу свободу зображення», а вихователь може час від часу брати на себе роль джерела натхнення для дитини у побудові предметів.

ТРЕТЬЯ ИГРА РЕБЕНКА

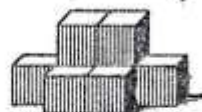
Фигуры предметов

1. Трехместная скамья

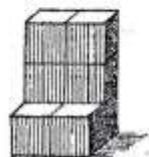
2. Садовая скамейка

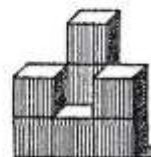
3. Трехместная садовая скамейка

4. Две скамьи со спинками

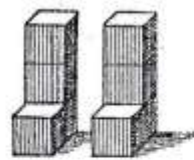
5. Стул

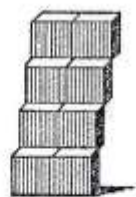
6. Кресло

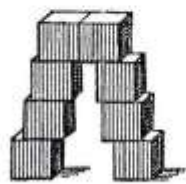
7. Трон

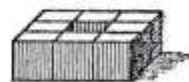
8. Два стула

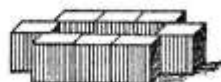
9. Лестница

10. Садовая лестница

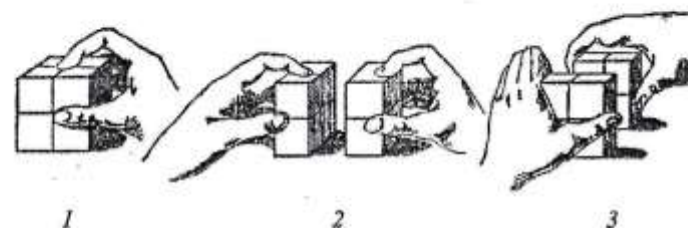
11. Колодец

12. Корыто у колодца

ТРЕТЬЯ ИГРА РЕБЕНКА

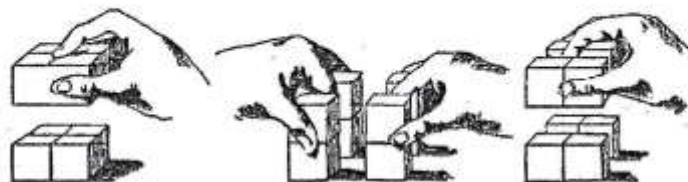
Объяснительные фигуры

1

2

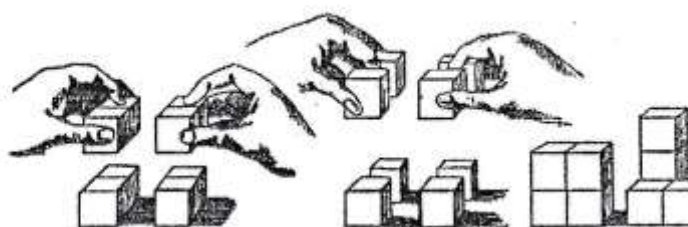
3

4

5

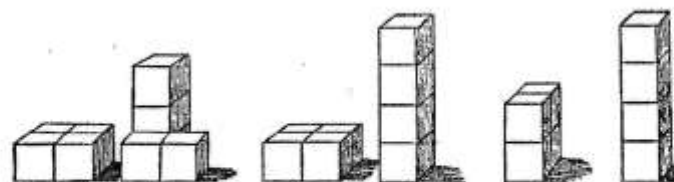
6

7

8

9

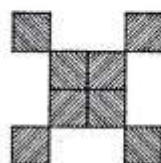
10

11

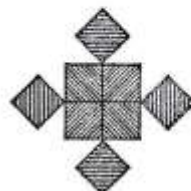
12

ТРЕТЬЯ ИГРА РЕБЕНКА**Изящные фигуры**

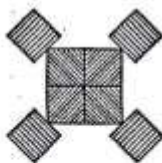
1

2

3

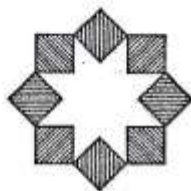
4

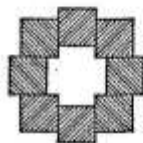
5

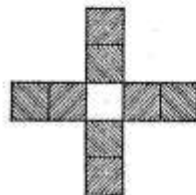
6

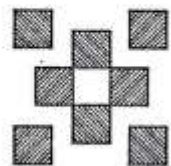
7

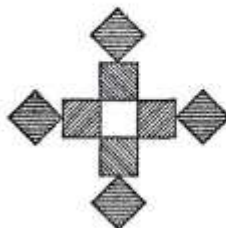
8

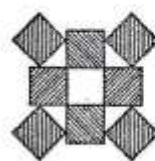
9

10

11

12

ДАРУНОК ЧЕТВЕРТИЙ

Опис: кубик розділений на вісім брусків-плащин

Мета використання. Маніпуляції з брусками ознайомлюють дитину з лінійними, кутовими та площинними особливостями будівель, із довжиною, шириною, товщиною, висотою, з правилами рівноваги, стійкості, тобто з основними архітектурними поняттями.

Погляди Ф.Фребеля.

Все, що дитина могла побудувати з допомогою елементів попереднього «дарунку», називав переважно зображенням маси і зображенням тіл.

Результатом гри дитини з четвертим «дарунком» є головним чином зображення площинної і лінійної протяжності на горизонтальній площині та у вертикальному напрямку. Тут також розглядаються відношення форми і величини, з'являються нові явища для спостереження.

Чвертий дарунок - це той самий куб, але він складається із маленьких паралелепіпедів. Можна показувати дитині цілісність і різноманітність світу, порівнювати об'єми: де більше/менше. Цей дарунок також підходить для конструювання, створення «форм життя», «форм краси», «форм пізнання».

ЧЕТВЕРТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

Фигуры предметов

Куб

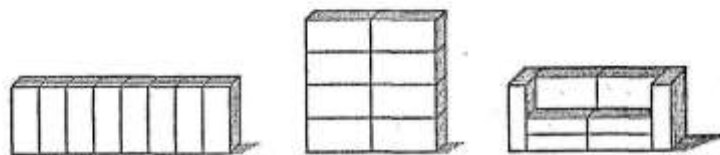
Пол

Две доски

Две половицы

Четыре плитки

Восемь камней
для постройки

Длинная стена

Высокая стена

Скамья со спинкой
и с ручками

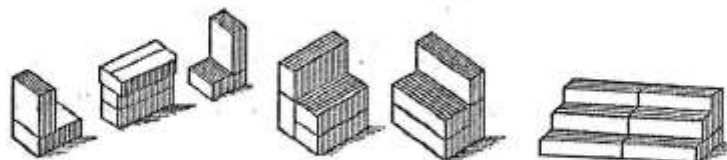
Двойная скамья

Стол

Длинная скамья

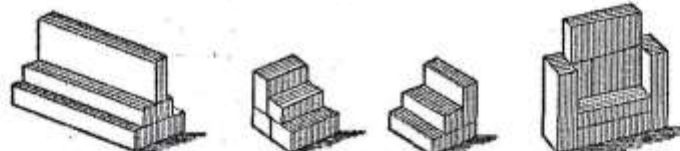
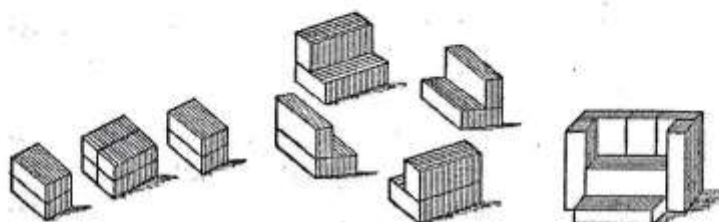
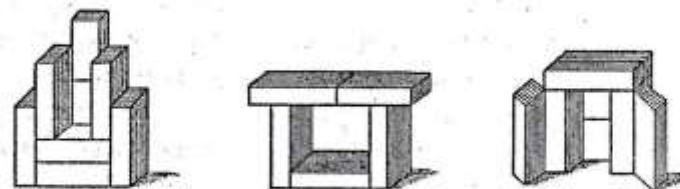
ЧЕТВЕРТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

Фигуры предметов

Стол и два стула

Две скамьи

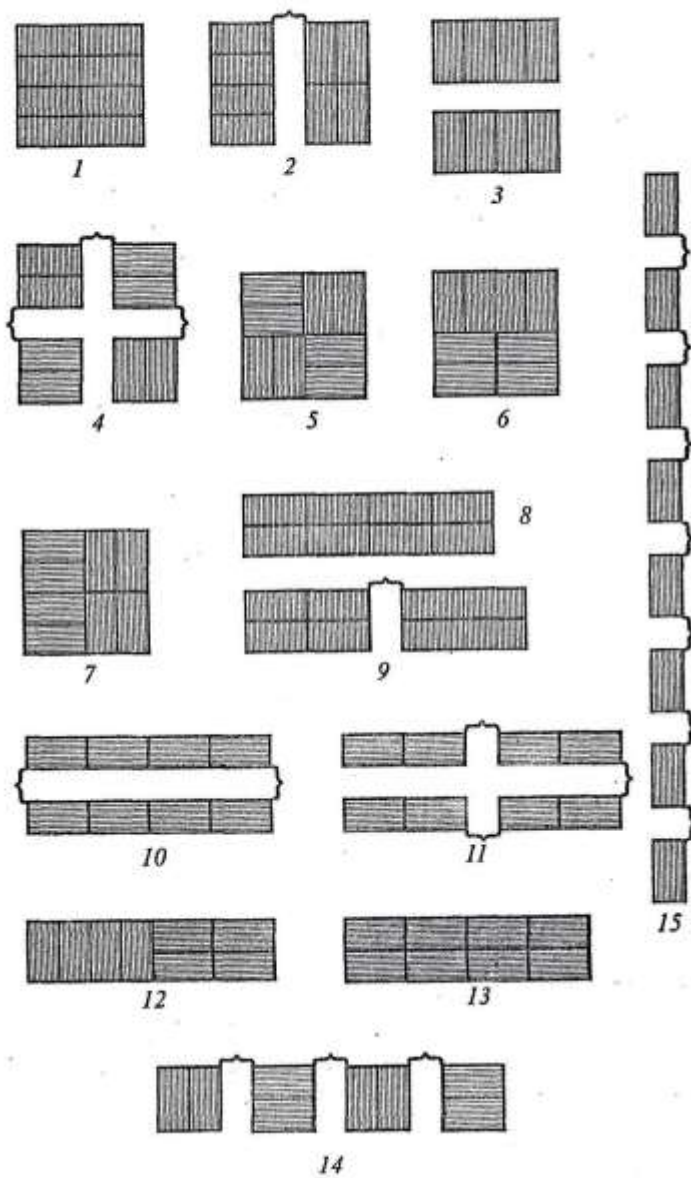
Скамья
с подножкойДвойная скамья
с подножкойДве скамьи
с подножкойСкамья с
высокой спинкойСтол и скамья
из дёрнаСкамья
для обществаСкамья со спинкой
и подножкой

Трон

Открытая
садовая беседкаСадовая беседка с
открытыми дверями

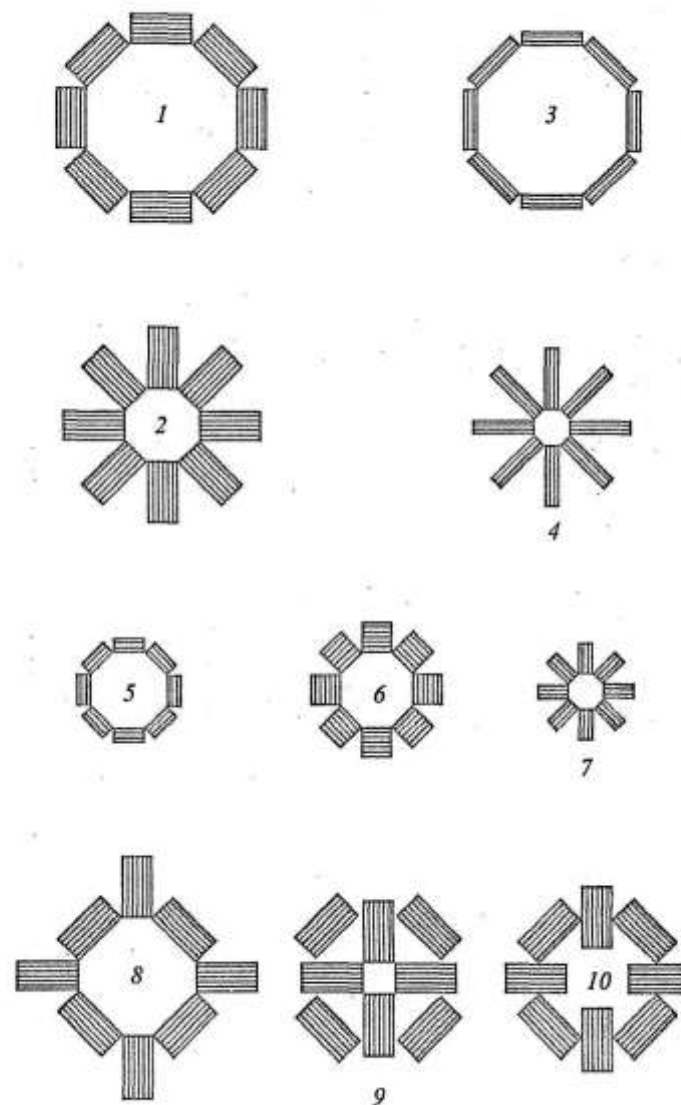
ЧЕТВЕРТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

Объяснительные фигуры

ЧЕТВЕРТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

Изящные фигуры

ДАРУНОК П'ЯТИЙ

Опис: куб, поділений на 27 кубиків; 3 із цих кубиків поділені навскіс по діагоналі навпіл; 3 із них, по діагоналі поділені на чверті.

Мета використання. З цих предметів можна скласти різноманітні споруди, фігури прямокутної та гострокутної форми. Розширюється знайомство із властивостями предметів, з поняттями, представленими попередніми дарами. Побудова багатокутних предметів сприяє засвоєнню геометричних фігур.

У іграх з п'ятим дарунком з'являється новий розвивальний елемент – ділення кубика по діагоналі, завдяки якому дитина знайомиться з нахилом під певним кутом. Це вже інша коробка, вона набагато більша, ніж дар №4 і дар №3.

Погляди Ф.Фребеля.

На думку Фребеля, трикутник – найпростіша фігура для дитини. Але куб ближчий дитині в

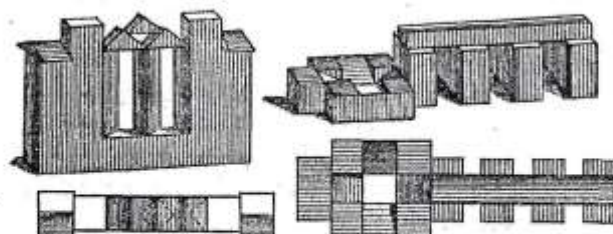
будівництві, іграх, тому тільки в п'ятому дарі з'являються фігури, пов'язані з трикутником.

Педагог наголошує: коли ми даємо дитині будь-який предмет, ми повинні дозволити погратися з ним. Тільки у грі дитина освоює навколишню дійсність. Пропонується продовжувати створення «форм життя», «форм краси», «форм пізнання».

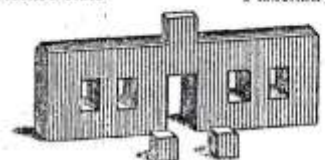
ПЯТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

Фигуры предметов

Готическое окно

Римский водопровод

Зогородный дворец

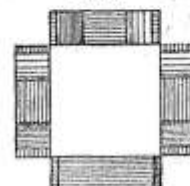

Рынок

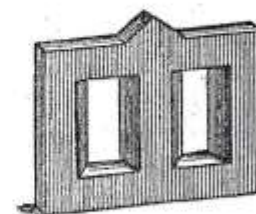

ПЯТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

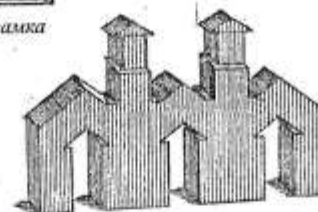
Фигуры предметов

Двор замка

Фасад церкви

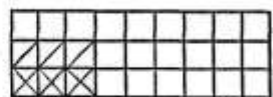
Трое ворот

Ворота и два окна

ПЯТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

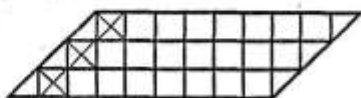
Объяснительные фигуры

1

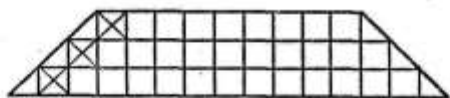
2

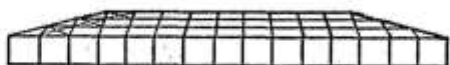
3

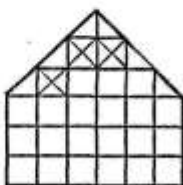
4

5

6

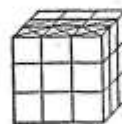
7

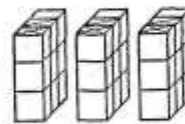
8

ПЯТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

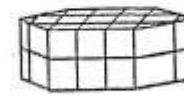
Объяснительные фигуры

1

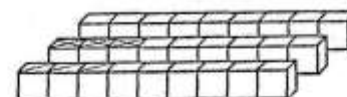
2

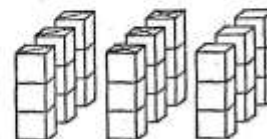
6

3

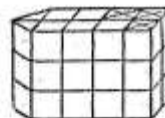
4

5

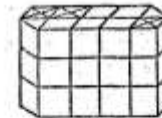
7

8

9

10

11

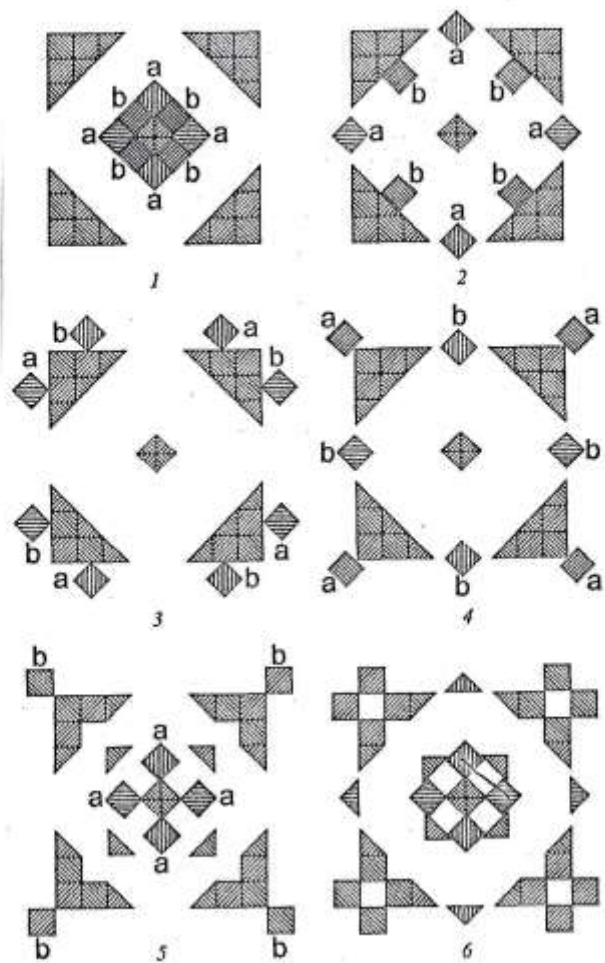
12

13

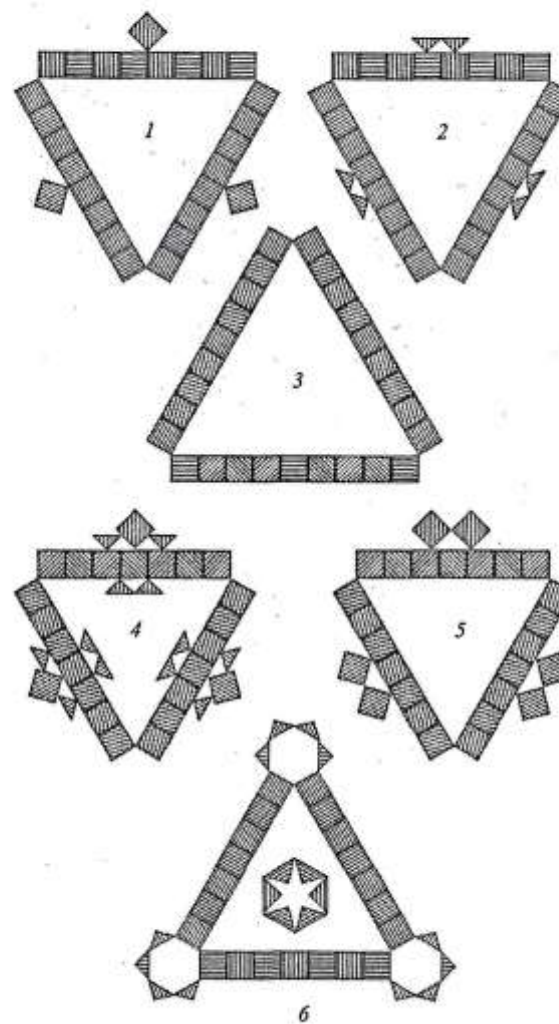
ПЯТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

Изящные фигуры

ПЯТАЯ ИГРА РЕБЕНКА

Изящные фигуры

ДАРУНОК ШОСТИЙ

Опис: куб, поділений на 27 цеглинок, з яких 3 поділені навпіл уздовж та 12 поділені навпіл упоперек.

Мета використання. Дії з цими цеглинками потребують відчуття реальності та спритності. Власне називання будівель розвиває уяву, збагачує мову дитини.

Розділена цеглинка дуже цікава. Якщо її покласти поруч з нашою основною цеглинкою, вона буде з нею однакового розміру. Щоб дитина зрозуміла це, треба дати можливість проекспериментує самій і зробити

власні висновки. Якщо ці цеглинки поставити одна на одну, то дитина побачить, що вони такі ж, як наш куб. Значить куб може складатися з трикутних призм та з маленьких цеглинок.

Будь-які фантазії дитини виконуються із простих геометричних форм.

Погляди Ф.Фребеля.

Методику роботи автором не представлено, хоча він її розпочав, можна використовувати ті ж прийоми, що і для 5 дару.

ПРИКЛАДИ КОНСПЕКТІВ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ДИДАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ «ДАРИ ФРЕБЕЛЯ»

Заняття для дітей молодшої групи із використанням 1 дару Фребеля

Завдання: розвивати вміння дітей уважно слухати вихователя, співчувати та висловлювати свої думки, емоції вербально та в малюнку; викликати бажання у дітей досліджувати невідомі об'єкти; ознайомити з поняттями «кулька», «лінія» за допомогою кульок з першого дару Фребеля; виховувати любов до природи та бажання піклуватися про своє здоров'я.

Обладнання: різнокольорові кульки – 1 дар Фребеля; аромосвічки із запахом квітів лаванди; пісочниця з піском та йодованою сіллю; трафарети; кольоровий пісок; іграшкові метелики, штучні квіти; різнокольорові гумові кульки – плигунці; диск із записом музики «Лісова галявина»; казки В. Сухомлинського.

Хід заняття

Вихователь: Діти, ми потрапили на чарівну галявину. Бачите, як гарно! Тут чудовий аромат! Давайте його відчуємо! (пахнуть аромосвічки).

Діти виконують комплекс дихальної гімнастики:

- «Яка чудова сонячна галявина, духмяний квітковий запах!» - підняти руки вгору – в сторони; вдихнути через ніс, видихнути, опускаючи руки вниз.
- «Подув теплий вітерець» - вдих носом, а видих зі звуком «Ш-ш-ш!».
- «Прилетіли метелики» - руки через сторони підняти вгору – вдих носом, плавні рухи руками вниз, присісти, видих через рот.
- «Закувала зозуля» - тривалий вдих, видих – «Ку-ку-ку!».

- «Зберемо букет» - присісти, потягнуться до квітки – вдих, понюхати – тривалий видих.

Вихователь: Діти, подивіться навкруги. Як багато метеликів на цій галявині! А я ось бачу одного метелика, який нам хоче щось сказати. Сідайте навколо цієї квітки, а я обережно візьму нашого нового друга і ми послухаємо, що ж він хоче нам сказати!

Вихователь бере в руки метелика та «слухає» його.

Вихователь: Метелик тільки-но розповів мені цікаву історію. Я вам буду розповідати, а ви будете показувати мені цю історію своїми рученятами. Домовились?

Вихователь розповідає казку, а діти виконують пальчикову гімнастику.

Метелик і квітка.

Летів білий метелик над річкою. А хтось кинув у воду червону квітку. Пливе квітка. Побачив метелик червону квітку. Сів на неї, сидить, крильцями водить. Квітка пливе... І метелик пливе.

Летіла над водою ластівка, здивувалася. Коли це метелик навчився плавати? Доторкнулась ластівка

крилом до води. Сколихнулася вода. Сколихнулася квітка. Загойдався метелик. Весело йому річкою пливти.

(За В. Сухомлинським)

Вихователь: А ще мені метелик сказав, що ця квіточка незвичайна. Вона щось сховала. Зазирніть під її пелюстки. Що ви там бачите? (діти дістають різнокольорові кульки – 1 дар Фребеля).

Візьміть по одній кульці. Покачайте її між долоньками. Вам щось коле в долоні? Спробуйте покотити її по підлозі. Добре котиться? Щось заважає їй котитися? Тож у кульки кутів немає.

(Діти повторюють за вихователем ознаки кулі).

А ще ці кульки вміють малювати. Пішли разом зі мною до столу.

(Діти підходять до пісочниці з йодованою сіллю).

Підніміть кульку вгору і опустіть її на сіль, знову піднімуть і подивіться, що намалювала кулька. *(Дії та відповіді дітей)*

Так, кулька намалювала крапку. Повторіть за мною – «це крапочка».

(Діти промовляють по черзі).

А тепер візьміть її за петельку і погойдайте: «від себе – до себе», «тік-так – зі сторони у іншу сторону», «по колу – повільніше, швидше».

(Діти виконують і промовляють).

Протягніть кульку за петельку по солі, щоб утворилась доріжка.

Що намалювала кулька? *(Дії та відповіді дітей).*

Правильно, лінію. А тепер протягніть її з сторони в сторону. Що вийшло? Так, теж лінія. І спробуйте кульку рухати по колу. Що вийшло?

(Діти виконують і промовляють).

Вихователь: Чарівні кульки нас багато чому навчили. Подякуємо їм, візьмемо до рук, обтрусимо сіль, прошепечемо своїм різнокольоровим друзям слова подяки та покладемо їх знову під пелюсточки чарівної квітки – там вони живуть.

(Діти виконують дії, дякують кулькам).

Вихователь: Діти, підійдемо до нашої пісочниці, яка наповнена йодованою сіллю. Уявіть собі, що ваші пальчики зараз перетворились в павучків. Павучки

поповзли гуляти. Ой, щось їх налякало і вони сховались у сіль! Прислухайтесь, які звуки навкруги?

(Діти прислухаються до звуків, відгадують їх: цвірінькає пташка, дзюрчить струмок, шелестить від вітру листя, кує зозуля).

Павучки знову йдуть погуляти. Знову щось гримить! Вони злякались і занурилися глибоко – глибоко.

А я щось знайшла! А ви? *(діти дістають із солі мілкі іграшки та предмети, називають їх).*

Вихователь: Я пропоную Вам створити своїми руками казкову квітку -семиквітку. Пам'ятаєте казку, що нам розповів метелик? Про що там йшлося, нагадайте мені *(діти по черзі розповідають).*

Спробуємо намалювати чарівну квітку?

Тож я зараз викладу на сіль помічників – трафарети, а ви беріть кольоровий пісок і заповнюйте трафарети.

Діти малюють кольоровим піском, звучить класична музика.

Вихователь: Я приберу трафарети і ви подивитесь, які малюнки у вас отримались. Молодці! Посміхнемось, порадіємо нашим успіхам!

Заняття для дітей середньої групи використанням дарів Фребеля

Завдання: розвивати вміння дітей уважно слухати текст, виділяти проблему, розмірковувати, намагатися знайти її рішення, дотримуючись існуючих норм поведінки та моралі; розвивати уміння поважати інших, допомагати, дбати про них, обирати відповідні ситуації спілкування та спільної діяльності. Розвивати монологічне та діалогічне мовлення, вміння висловлювати свої думки, відстоювати їх. Закріпити елементарні логіко-математичні знання про геометричні тіла та фігури. Розвивати дрібну моторику, окомір, координацію рухів, креативність під час конструювання та ігор в сольовій пісочниці; вміння радіти та віддавати свої позитивні відчуття оточуючим. Виховувати небайдужість, вміння співпереживати, співчувати, бути емоційно розкритими та надавати перевагу позитивному вирішенню проблем та спілкуванню.

Обладнання: кімната Природи; пісочниця з сіллю та піском; перший та третій дари Фребеля; фребелівський конструктор з натуральних камінців, ігрові подушки зеленого кольору; стіл, іграшкові собака, кошеня, комаха-сонечко; великий кольоровий пластмасовий конструктор; маленький конструктор з натурального каменю; басейн; казка В.Сухомлинського «Петрик, кошеня та собака».

Вихователь: Діти, сьогодні вранці на віконечко нашої групи сіла комаха- сонечко і розповіла мені цікаву історію. Бажаєте її почути? Тож слухайте уважно.

«Петрик ішов стежкою через сад. Бачить, назустріч біжить маленький кудлатий собака. Петрик злякався, хотів тікати. Та ось до його ніг притулилося маленьке кошеня. Воно втекло від собаки й ніби просило Петрика: «Захисти мене, хлопчику, від цього страшного звіра». Стоїть Петрик, дивиться на кошеня, а воно

підняло голівку до нього й жалібно нявчить». Діти, яка проблема виникла у Петрика?

Діти: Петрик боїться собаки. Петрикові шкода кошеля, але йому страшно.

Вихователь: Як ви вважаєте, ми зможемо вирішити цю проблему?

Діти: Ми зможемо!

Вихователь: Тож пішли до столика. Дивіться, цей куб – це нібито наша проблема. Вона достатньо велика, на перший погляд. Але, якщо ми її розділимо на складові частини, добре поміркуємо, то, може, ця проблема не така вже й велика! *(Діти працюють з третім дарунком Фребеля – 8 кубиків).*

Візьміть собі по одній маленькій частині цього великого кубика. Переверніть і подивіться, що ми забрали від проблеми?

Діти: Ми забрали злість – собака злився на кошеля. Забрали страх – кошеля та Петрик не повинні боятися собаку. Ми забрали злість – собака не повинен сердитися на кошеля. І ми забрали образу – не треба ображатися на іншого.

Вихователь: А тепер переверніть інші кубики і подивіться, що залишилося від нашої проблеми.

(Діти перевертають кубики, на зворотній стороні із окремих кубиків склалася посмішка)

Діти: Залишилися радість, задоволення та посмішка.

Вихователь: Це позитивні емоції чи негативні?

Діти: Це – позитивні емоції.

Вихователь: Тож, бачите, не така вже й велика та жахлива Петрикова проблема. Так що ж треба зробити, щоб допомогти котику та Петрикові?

Діти: Треба нагодувати собаку. Треба взяти котика на руки та пройти обережно повз собаки. Треба подружити їх.

Вихователь: Молодці! Золоті слова! Треба подружити собаку та кошеля. Давайте побудуємо ігровий майданчик, де вони будуть разом гратися.

(Діти переходять на килимок, де знаходиться фребелівський конструктор з натуральних камінців).

Звучить музика, доки діти будують.

Вихователь: Гарну споруду ви побудували. Посадіть на майданчик песика та кошеля, нехай і вони

подивляться на красу, яку ви створили своїми руками. Знаєте, я вважаю, що їм, мабуть, ще потрібні іграшки. Давайте спробуємо щось вигадати.

(Діти переходять до пісочниці, де насипана йодована сіль).

Вихователь: О, яке диво! Подивіться, це незвичайна сіль, вона ще й корисна. У нашій групі ми користуємось нею, як піском. Так хочеться погратись з нею! Правда?

Діти: Так! Дуже хочеться!

Вихователь: Тож, покажіть мені рученятами, що ви будете зображувати у сольовій пісочниці.

Діти: Я намалюю метелика. А я – квітку. А ми – песика. *(Діти промовляють і показують рухами рук та пальців).*

Вихователь: Розпочинайте пальчиками та долоньками малювати по солі.

(Діти малюють на поверхні солі пальчиком та кулачками, залишаючи відбитки)

Вихователь: Гарний малюнок у вас отримався! А цю картинку можна оживити! Потихеньку занурюйте

свої пальчики в сіль і порухайте ними. Бачите? Ой, я, здається, щось знайшла!

(Вих-ль витягує з солі на поверхню кульку Фребеля).

Діти: І у мене. І я знайшов.

Вихователь: Як ви гадаєте, що це таке?

Діти: Це кулька. Вона жовтого кольору.

(Діти називають кольори свої кульок)

Вихователь: Так. Покачайте її між долонями і ви побачите, що в неї немає кутів *(діти качають між долонями)*. А тепер покладіть її на сіль і підштовхніть. Що сталося?

Діти: Кулька покотилась.

Вихователь: А тепер спробуйте це зробити з кубом.

Діти: *(штовхають кубик)* Він не рухається, стоїть міцно на місці.

Вихователь: Діти, скажіть, куля – це об'ємна фігура чи площинна?

Діти: Куля – це об'ємна фігура.

Вихователь: А куб? *(вихователь знімає кришечку з коробочки з дара Фребеля і кладе її на стіл)*. Як це можна визначити?

Діти: Треба опустити кульку всередину куба – вона туди входить. Тобто, куб – це об’ємна фігура. А, коли опускаєш кульку на кришечку-квадрат з куба, то кулька в неї не входить. Квадрат – це площинна фігура.

(Діти виконують всі рухи, промовляючи назви геометричних фігур).

Вихователь: Молодці! Ви все зробили правильно. А ось подивіться, коли я тримаю кульку за петельку і починаю її обертати, яка утворюється об’ємна фігура? Як ви вважаєте?

Діти: Утворюється конус.

Вихователь: Молодці. Ви дуже уважні. Візьміть кульку за петельку і похитайте її від себе. Що малює ваша кулька на солі?

Діти: Вона малює вертикальну лінію.

Вихователь: Добре. А тепер похитайте кульку зліва направо. Що малює кулька?

Діти: Кулька малює горизонтальну лінію.

Вихователь: Молодці. А якщо я кульку зупиню над поверхнею, що вона нам намалює? *(діти виконують разом з вихователем)*

Діти: Виходить крапка.

Вихователь: Добре. Тепер, будь ласка, обертайте кульку за годинниковою стрілкою. Яка утворюється фігура?

Діти: Кулька намалювала коло.

Вихователь: Молодці! А скажіть мені, будь ласка, ваші кульки однакові чи різні?

Діти: Кульки за розміром однакові, а за кольором – різні.

Вихователь: Так. Бачите, скільки всього ми пригадали за допомогою таких чудових кульок. Що ви пригадали?

Діти: Ми пригадали площинні та об’ємні фігури. Куля, куб, конус – це об’ємні фігури. Коло, квадрат – це площинні фігури.

Вихователь: А, як ви вважаєте, можна ці кульки запропонувати як іграшки для кошеняти та собаки?

Діти: Так, можна.

Вихователь: Тож, подаруйте їх!

(Діти дарують кульки кошеняті та собаці на майданчику).

Ви молодці. Бачите, ви їх подружили. А знаєте, який кінець був у тієї історії, яку мені розповіло сонечко?

Діти: Ні, не знаємо.

Вихователь: Тож, послухайте. *«Петрикові соромно стало перед кошеням. Узяв він його на руки, розгнівався на собаку й пішов тому назустріч. Собака зупинився, злякано подивився на Петрика й сховався в кущах».* Тож, Петрик налякав собаку, а ми як вирішили цю проблему?

Діти: А ми їх подружили! Подарували іграшки, тому пройшли і злість, і ніхто нікого не лякає.

Вихователь: Вам сподобалось? Чуєте, хтось сміється! Так то ж радіє комаха-сонечко, що так все

чудово закінчилось! Візьміться за руки і разом скажемо чарівні слова:

«Я – дитина хороша, ласкава,

Я привітна, гарна, славна,

Я здорова, не хворію,

Всьому на світі я радію!»

Вихователь: Давайте заспіваємо пісню про дружбу.

(Діти співають).

Інтегроване заняття для дітей старшої групи з пріоритетом продуктивних видів діяльності

Тема: Зимова красуня – сніжинка.

Завдання: ознайомити дітей із властивостями паперу; створити умови для експериментального освоєння його властивостей і способів свого впливу на нього; навчити аплікації з елементами малювання, використовуючи методикау Ф. Фребеля. Розвивати зв'язне мовлення, естетичного смаку, уяви; вміння висловлювати свої думки, бачити цільний художній образ; вибирати способи зображення при створенні виразних образів; спонукання до творчості та самостійності. Виховувати бажання трудитись, отримувати емоційний відгук від отриманих вражень.

Попередня робота: розгляд демонстраційних таблиць і малюнків за темою «Зима»; спостереження у природі за зимовими явищами; досліди із водою, що тане і замерзає; читання віршів та загадок про сніг, лід, сніжинки.

Обладнання: паперові «зірочки Фребеля», листки паперу різної якості – тонкі, цупкі, білого, блакитного

кольорів; смужки паперу по кількості дітей; клей, пензлики, фарби, фломастери; аудіо-запис «Зимового вальсу»

Хід заняття

Психоеюд «Ми – сяючі сніжинки».

Діти рухаються під музику та словесний супровід вихователя.

Вихователь: Прийшла чарівниця-зима. Її улюблені кольори – білий, сріблястий. Її подружки – сяючі сніжинки. Уявіть, як вони кружляють у свіжому морозному повітрі. Кожна сніжиночка неповторна, із своїм візерунком, своїми рухами. Ми – сяючі сніжинки, ми ніжні, ми тендітні. Ми випромінюємо біле сяйво, чистоту, красу. Сніжинки летять з хмаринки на землю. Вітер кружляє їх у зимовому танку. Музика звучить голосніше, сніжинки кружляють. Музика затихає – сніжинки тихенько летять назустріч деревам, будинкам... Сніжинки

вкривають землю прекрасною візерунчастою ковдрою.

Читання вірша П. Бровка «Ой зима!» та повторення ознак зими.

Ой зима!

Ой зима,

Зима, зима!

Веселіш пори нема!

Гірки, сани, гомін, сміх,

Синій вечір, білий сніг.

Дітлахи на ковзанах, скільки радості в очах!

Вихователь: Діти, назвіть, що ви уявляли, коли слухали цей вірш. З чим у вас пов'язана зима?

Діти: Зима – це сніг, лід, Новий рік.

Діти: Зима – це ковзани, сніжки, катання на санках.

Діти: Зима – це природа у білому вбранні, пухкий сніг, легкі сніжинки.

Подання природничої інформації.

Вихователь: Діти, пригадайте наші спостереження за сніжинками та снігом, що вкриває землю. Кришталіки сніжинки – це замерзлі краплинки води, які з великої

снігової хмари падають на землю. Спускаючись на землю, сніжинки злипаються між собою, утворюючи м'яку ковдру. Земля нагадує чистий, білий аркуш паперу.

Експериментальні дії з папером.

Вихователь: Перед вами на столиках різні листочки, розгляньте, якого вони кольору. Пальчиками торкніться їх, відчуйте які вони на дотик.

Діти обстежують листки паперу.

Діти: Листок є білий, а є голубий, є ще сіруватий.

Діти: А на дотик папір є гладенький, є шорсткий.

Діти: Я відчув тоненький листочок, а картон – твердий і цупкий.

Вихователь: Правильно. В залежності від якості паперу на нього можна впливати. Знаєте як?

Діти виконують складання, згинання, скручування.

Вихователь: Під впливом вправних рук можна створити дуже гарні предмети з паперу.

Звучить музика, розвішуються паперові «зірочки-витинанки Фребеля» різних кольорів, розміру, виготовлені із різних матеріалів.

Вихователь: Погляньте, яка краса! У нас немов парад сніжинок красунь. Усі вони виготовлені із паперу, але нам ними трудилися старанні руки та щирі серця. Тому вони немов живі і мають свій характер.

Розгляд та бесіда про «фребелівські зірки».

Запитання:

- Яка найбільша та найменша за розміром?
- Яка має більше візерунків?
- Якого кольору сніжинка тобі найбільше сподобалася?
- У якої зірки більше округлих форм?

Вихователь: Підготуємо пальчики до роботи.

Пальчикова гімнастика.

Вихователь промовляє текст, діти виконують рухи, масажують пальчики.

Я – перший палець на руці.

Гнучкий, міцний і вправний.

Найтовщий палець я,

Великий – ось моє ім'я.

Другий палець – вказівний.

Помічник міг головний.

З ним поруч – палець третій,

У центрі він середній.

Четвертий від мене –

Зветься безіменний.

Останній пальчик, п'ятий.

Його мізинцем звати.

Коли вкупі, ми – кулак!

Могутні й сильні ми, ось так!

Продуктивна діяльність.

Склеювання шестипроменевих сніжинок із трьох смужок паперу з урахуванням вихідної форми (круг, шестигранник), домальовування візерунків фломастерами або фарбами (на вибір дітей).

Заклучна бесіда.

Вихователь: Діти, ми сьогодні пригадали, що знаємо про зиму; познайомились із якостями паперу, навчилися різним діям із ним. А ще ми милувались чарівними зірками. І головне – створили своїми руками сніжинок. Розкажіть, які вони у вас отримались?

Діти: Моя сніжинка – весела, вона хоче танцювати.

Діти: Моя сніжинка – ніжна, тендітна. Вона немов соромиться, обережно кружляє у таночку.

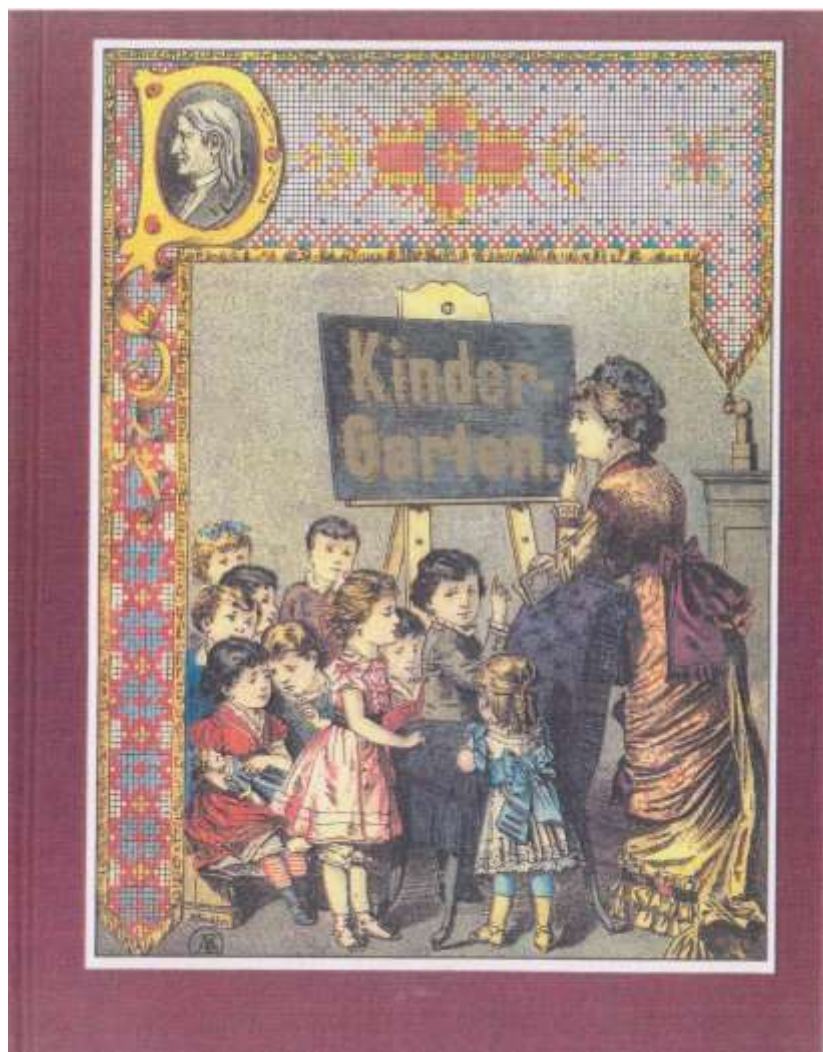
Діти: А у мене сніжинка особлива – сріблястого кольору, я дуже старався, працюючи над нею.

Діти: А у моєї візерунки, немов крильця, щоб краще було літати. Вона любить подорожувати.

Вихователь: Розвісимо ваші роботи на ниточках, щоб краще їх було розглядати. Наша група перетворилась на казку. Скільки в ній прекрасних зірочок – сніжинок!

Виставка дитячих робіт.

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ, РОЗРОБЛЕНІ НІМЕЦЬКИМИ ПЕДАГОГАМИ

Vorwort

Am 21. April 1882 sind es gerade 100 Jahre, dass Friedrich Fröbel, der Begründer der nach ihm benannten Kindergärten, geboren wurde. In allen Teilen der Welt hat seine Idee Eingang gefunden.

Durch verschiedene Lebensverhältnisse auf die Bahn des Erziehens gedrängt, hat er ein vollständiges System einer neuen Erziehungsmethode auf, die trotz aller Anfechtungen, Verbote und Maßregelungen eben ihrer Lebensfähigkeit wegen in alle Schichten eingedrungen ist. Fragen wir uns, wo das Geheimnis derselben liegt, so würde uns die Pädagogik mit laugen und breiten Bessenen und Gründen kommen. Fragen wir daher einen Praktiker. Er sagt uns folgendes:

Die alte Lernschule mit ihrer einseitigen, zeitweisen, vorübergehenden Wissensanhäufung im Menschen hat sich überlebt, da sie denselben nicht zum praktischen Leben befähigt, sondern einzig und allein die Bildung seines Verstandes im Auge hat. Ausbildung seiner Hand und seines Auges sind bei den entwickelten gesellschaftlichen Verhältnissen unbedingt notwendig. Im Kindergarten kann diese Tätigkeit nur vorbereitend auftreten, denn hier ist Spiel, planmäßiges Spiel die Vorstufe der Arbeit. Spiel und Arbeit fesseln und regen durch die Produktion den Schaffenstrieb an und die Freude über das Geschaffene ist eben jene Anregung, welche das Kind belohnt und es zu weiterer Tätigkeit anspornt.

Auch in der Familie können diese Ideen gepflegt werden, denn das Material zu den Fröbelschen Spielen ist jetzt allüberall zu beschaffen und wird es daher nach den zwar knapp bemessenen Andeutungen und Anregungen neben den einzelnen Bildertafeln des vorliegenden Buches jeder Mutter möglich sein, mit ihren Lieblingen nach dieser Seite hin zu verkehren.

Für diejenigen Mütter, welche ausführliche Anleitungen zu Einzelkinderhaltungen und Masterlektionen haben wollen, empfehlen wir das Buch: Das Paradies der Kindheit, von Lina Morgenstern (Straßburg, Misch) sowie die »Deutsche Spiel- und Beschäftigungs-Zeitung«.

Möchten die anregenden Bilder mit ihrer prächtigen Ausführung überall das Mutterherz so rasch erobern, als es der Anblick derselben auf den Schreibern dieser Zeiten ansieht.

Kommt, laßt uns unsern Kindern leben!

Hugo Elm, 1882

ВСТУП

21 квітня 1882 року виповнюється 100 років з дня народження засновника дитячих садків Фрідріха Фребеля. У всьому світі його ідея набула небувалого поширення.

Різноманітні життєві умови змусили його стати вихователем й він вибудував досконалу систему зовсім нового методу виховання, який попри всі суперечки, заборони та нарікання саме у його життєздатності проринув у всі прошарки суспільства.

Якщо ми запитаємо себе, у чому полягає його таємниця, на допомогу прийде педагогіка з її розлогими доказами та причинами.

Запитаймо натомість педагога-практика! Він скаже наступне: «Стара навчальна школа з її одностороннім та тимчасовим накопиченням знань у людини пережила себе, оскільки вона тим самим не готує її до практичного життя, а тільки має на меті формування її розуму. Надзвичайно важливими при розвинених суспільних відносинах є також «освіта» її діяльності та життєвих

поглядів. У дитячому садку вона може бути застосована лише на підготовчому етапі, оскільки тут гра є попереднім етапом роботи. Гра та робота стимулюють творчі пориви, а радість через створене і є стимулом, який винагороджує дитину і спонукає її до подальшої діяльності.

Також у родині можна застосувати ці ідеї, оскільки дари Фребеля неважко знайти і завдяки вдалим вказівкам та поясненням, що супроводжують окремі малюнки, кожна матуся зможе зі своєю дитиною зайнятися цією діяльністю.

Будемо жити для наших дітей!

Хьюго Ельм 1882

Das Ballspiel

I. Gabe

Aus dem Altertum sowohl wie aus dem Mittelalter wird uns berichtet, dass kleine und große Kinder mit dem Ball gespielt haben. Ebenso erzählen uns die Reisenden, dass sie den Ball auch bei ganz wilden Völkerschäften angetroffen haben.

Schon in der Wiege streckt das Kind die Händchen verlangend nach dem beweglichen Ding aus, wenn die Mutter das »Bin — haum«, das »Ticktacks, das »Hini! — Her!« ertönen lässt. »Hüüber — herüber«, auf — ab, hinauf — hinab, alles das sind die ersten Bewegungen, welche das Auge des kleinen Kindes erfreuen. Fort ist der Ball! Mama hat ihn in der Hand versteckt. Wo ist der Ball? Da ist der Ball! sind die ersten Spiele, die sich an diese Bewegungen anschließen und vielfach abgedehnt werden können.

Ballsschule (nach Georgens, Gruber und Föbmg)

1. Waagrechtcs Werfen: Zwei Kinder stehen oder knien erst drei, dann vier, dann fünf Schritte aneinander. Es muss jedes Kind den Ball waagrecht werfen und dann von seinem Gegenüber wieder so viel mal auffangen, als um einen Schritt weiter gerückt wird.
2. Senkrechtcs Werfen: Der Ball wird senkrecht auf die Dielc, auf den Erdboden geworfen und muss von da wieder zurückspringen. Wer den Ball zehnmal hintereinander fängt, ist Kaiser und König! Der Ball wird sowohl mit der linken, wie mit der rechten Hand niedergeworfen, dann abwechselnd mit beiden Händen und hierauf mit der rechten oder mit der linken Hand gefangen.
3. Schiefes Anwerfen an die Tür oder die Wand: Der Ball wird dreimal nacheinander an die Wand geworfen und dreimal gefangen: erst mit der rechten Hand, dann mit der linken Hand, — rechts geworfen, links gefangen; — links geworfen, rechts gefangen; — dann mit der flachen Hand gegen die Wand zurückgeschlagen und dann gefangen.
4. Das spielende Kind lehnt sich mit dem Kopfe rückwärts an die Wand, wirft den Ball in dieser Stellung dreimal an dieselbe und fängt ihn ebenso oft.
5. Lehrling, Geselle, Meister: Wer den schief an die Wand geworfenen Ball dreimal nacheinander fängt, ist Lehrling; wer dasselbe sechsmal tut, ist Geselle und wer es zehnmal vermag, ist Meister. Wer einmal fallen lässt, muss, wenn er Lehrling ist, von vorn, wenn Geselle beim Lehrling wieder anfangen. Dasselbe gilt auch, wenn der Meister einen Fehler macht.
6. Der Schürzenfang: (nur für Mädchen) Eine beliebige Anzahl Mädchen bilden einen Kreis. Sämtliche Teilnehmerinnen fassen ihre Schürzenenden und bilden damit ein Fangtuch. Die Spielerin in der Mitte wirft den Ball zur Erde, dass er hochauf zur Gekprallt. Beim Niederfallen muss er in die Schürze eines der Mädchen fallen. Dieses darf nunmehr in die Mitte treten und das Spiel leiten. Fällt der Ball zur Erde, so wiederholt die Spielführerin den Wurf. Nach dem Fange des Balles muss sofort wieder der Kreis gebildet werden.

Ігри з м'ячем

Перший дарунок

Кажуть, маленькі й старші діти грали з м'ячем ще з давніх часів та зі Середньовіччя. Крім того, мандрівники повідомляли, що бачили м'яч навіть в диких племенах.

Уже в колисці дитина квапливо простягає ручки до рухомої речі і мама промовляє «бім-бом», «тік-так», «туди-сюди», «вперед-назад», «підіймаємо-опускаємо», «вгору-вниз» - це перші рухи, що розважають малюка.

«М'яч зник, - мама сховала його в руці, - де м'яч? Ось м'ячик!» Це перші ігри, пов'язані з рухами і можуть бути всіляко ускладнені.

Школа м'яча (за Георгенсом, Грубером, Фелсінгом)

1. Горизонтальне кидання: двоє дітей стоять або сидять навколішки, спочатку на відстані трьох кроків, потім чотирьох і п'яти один від одного. Кожна дитина кидає м'яча горизонтально, а потім ловить від свого партнера, віддаляючись поступово на один крок.

2. Вертикальне кидання: м'яч кидають вертикально до стелі та до підлоги і він має відскочити звідти. Той, хто зловить м'яч, є імператором та королем! М'яч кидають як лівою так і правою рукою, потім обома руками, потім знову чергують руки.

3. Косий кидок об стіну або двері: м'яч кидають три рази по черговою правою та лівою рукою об стіну та ловлять його. Тобто, справа кинутий м'яч необхідно зловити зліва та навпаки.

4. Граючи, дитина притуляється спиною та головою до стіни, тричі кидає м'яча об цю саму стіну і так само ловить його.

5. Учень, Підмайстер, Майстер: той, хто зловить тричі кинутий об стіну м'яч - Учень, кому це вдасться шість разів - Підмайстер, десять разів - Майстер. Хто помилиться одного разу - повинен «зробити крок назад».

Якщо він був Учнем - почати спочатку, якщо Підмайстером - стає Учнем, Майстер - Підмайстром.

6. «Злови м'яч фартушком» (для дівчаток): Будь-яка кількість дівчаток утворює коло. Учасниці беруть передні кінці фартушків і, таким чином, утворюють пастку. Гравець, що стоїть всередині кола, кидає м'яча об землю таким чином, щоб він відскочив від підлоги і потрапив в фартушок однієї з дівчаток. Дівчинка, що зловила м'яча, стає ведучою всередині кола. Якщо м'яч не потрапляє нікому у фартух - ведуча повторює кидок. Після того, як м'яча зловили, потрібно знову утворити коло.

Rollerolle bir Wälzche glatt,
 Daß sie keine Kanten hat.

Kugel, Walze, Würfel

Material: Fröbels 2. Gabe

Wie der kleine Lockenkopf begierig und verlangend nach der Kugel in der Schüssel blickt! Die Kugel bewegt sich und die Erzieherin singt dazu: »Rundum, rundum! Das ist meine Freude: — rundum, rundum — sehr ich mich, freue mich: — freue dich auch was schön! Endlich hat er sie in den Händchen und freut sich über die leichte Beweglichkeit.

Die anderen Kinder versuchen unterdessen mit Würfel und Walze Beschäftigung. Eigentümlich! Der Würfel ist sowohl von der Mitte der Fläche, als von der Mitte der Kante, so wie von Ecke zu Ecke durchbohrt. Zieht man durch diese Löcher einen Faden, so kann man denselben in Schwingungen versetzen und bewundern, wie sich seine Gestalt verändert. Noch andere Formen erscheinen, wenn man es wie der Knabe auf dem Bilde macht, ein Stäbchen hindurch steckt und nun den Würfel in drehende Bewegung setzt.

Geht das Stäbchen von einer Seite zur anderen durch den Würfel, so entsteht bei scharfer Umdrehung eine Walze, wenigstens erscheint das unserem Auge so. In den Fröbelschen Kindergärten oder im Hause singt man hierzu die Worte Fröbels: »Mach mich um mich selber drehen; eine Walze lass ich sehen.«

Wird das Stäbchen durch das Loch, welches von Kante zu Kante durchgeht, gesteckt und heftig gedreht, so erscheint der Würfel in einer wesentlich anderen Form, nämlich in der eines sich drehenden Rades, eines Kreises.

Der Würfel sagt in diesem Augenblick: »Mach mich um mich selber drehen; einen Kreis lass ich dich sehen.«

Es bleibt uns nur übrig, das Stäbchen durch das von Ecke zu Ecke gebende Loch zu stecken und abermals zu drehen. In dieser Stellung zeigt er das Bild eines doppelten Kegels.

Der an dem Tische sitzende Knabe auf unserem Bilde zeigt uns die letztere Form. Er hat das Stäbchen in der letztgenannten Weise durch den Würfel geschoben, hält das Stäbchen mit dem Zeigefinger der linken Hand oben fest und setzt mit dem Zeigefinger der rechten den Würfel in drehende Bewegung.

Dieselben Erscheinungen treten auch zu Tage, wenn anstatt des Stäbchens eine Schnur genommen wird, die am unteren Ende verknotet den Würfel freischwebend hält und der Würfel durch die ihn umspannenden Finger in Drehung versetzt wird.

Fröbelsches Liedchen

Mach mich um mich selber drehen,	Dreh mich um der Ecken zwei.
schönen Kreis lass ich Dich sehen,	zeig ich dir gar muschelrei. —
Macht dir dieses Spiel Vergnügen,	Macht mein Drehen dir so Freude,
will mich deinem Wunsche fügen,	glücklich sind wir alle beide.

Der Würfel lehnt sich drauf,
 Wenn auf einem Bein er steht.

Кулька, циліндр, кубик Матеріал: другий дар Фребеля

Як же жадібно маленька кучерява голівка дивиться на кульку в мисці! Кулька кружляє і вихователька наспівує: «Кружляй, кружляй! Це радує мене; - кружляй, кружляй - я теж кружляю, радію; - радій і ти, як я!» Нарешті й дитина тримає її в маленьких ручках і радіє її легкій рухливості.

Інші діти тим часом займаються з циліндром та кубиком.

Цікаво! Кубик просвердлений з центру поверхні до центру протилежної поверхні, а також від ребра до ребра й від кута до кута. Якщо через ці отвори протягнути нитку, кубик можна привести в рух і дивуватись тому, як змінюється його форма. З'являються й інші форми, якщо зробити так, як хлопчик на малюнку, та вставити в кубик паличку й привести кубик в рух.

Якщо паличка, прокладена від центру поверхні до центру іншої поверхні, то при швидкому обертанні з'являється циліндр, принаймні, наші очі бачать це. У фребелівських дитсадках або вдома наспівують при цьому «Крути мене навколо мене самого - і ти побачиш циліндр».

Якщо просунути паличку від ребра до ребра і почати різко обертати куб, він утворює зовсім іншу форму, а саме форму колеса, що обертається, тобто форму кола.

Кубик примовляє при цьому: «Примусь мене обертатись навколо себе - і я покажу тобі коло».

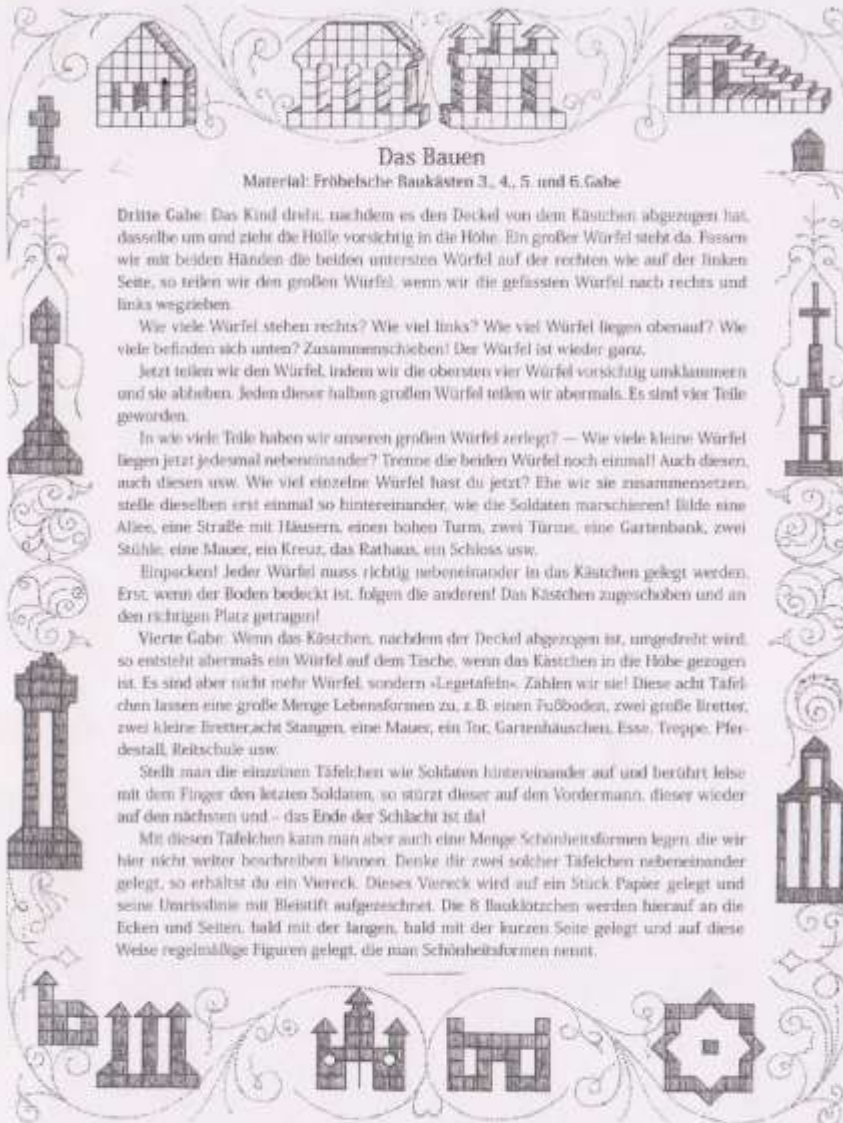
Нам залишилось просунути паличку через отвір, що йде від кута до кута і ще раз крутнути кубик. У цьому випадку він перетвориться на подвійний конус.

Хлопчик на зображенні, що сидить за столом, демонструє нам останню форму. Він просунув паличку через кубик як було згадано вище, тримаючи при цьому паличку зверху вказівним пальцем лівої руки, вказівним пальцем правої руки примушуючи кубик обертатись.

Те саме можна спостерігати, якщо замість палички взятимотузку, на нижньому кінці зав'язану у вузол і примусити кубик вільно рухатись та обертатись за допомогою пальців, що тримають мотузку.

Пісенька Фребеля

*Примусь мене обертатись навколо себе,
і ти побачиш чудове коло.
Якщо ця гра приносить тобі задоволення,
я підкорюсь твоєму бажанню.
Оберни мене за кути двічі,
і я покажу тобі багато чого.
Якщо це обертання приносить тобі радість,
щасливі ми обоє.*

Das Bauen

Material: Fröbelsche Baukästen 3., 4., 5. und 6. Gabe

Dritte Gabe: Das Kind dreht, nachdem es den Deckel von dem Kästchen abgezogen hat, dasselbe um und zieht die Hölle vorsichtig in die Höhe. Ein großer Würfel steht da. Fassen wir mit beiden Händen die beiden untersten Würfel auf der rechten wie auf der linken Seite, so teilen wir den großen Würfel, wenn wir die gefassten Würfel nach rechts und links wegziehen.

Wie viele Würfel stehen rechts? Wie viel links? Wie viel Würfel liegen obenauf? Wie viele befinden sich unten? Zusammenschieben! Der Würfel ist wieder ganz.

Jetzt teilen wir den Würfel, indem wir die obersten vier Würfel vorsichtig umklammern und sie abheben. Jeden dieser halben großen Würfel teilen wir abermals. Es sind vier Teile geworden.

In wie viele Teile haben wir unseren großen Würfel zerlegt? — Wie viele kleine Würfel liegen jetzt jedesmal nebeneinander? Trenne die beiden Würfel noch einmal! Auch diesen, nach diesen usw. Wie viel einzelne Würfel hast du jetzt? Ehe wir sie zusammensetzen, stelle dieselben erst einmal so hintereinander, wie die Soldaten marschieren! bilde eine Allee, eine Straße mit Häusern, einen hohen Turm, zwei Türme, eine Gartenbank, zwei Stühle, eine Mauer, ein Kreuz, das Rathaus, ein Schloss usw.

Einpacken! Jeder Würfel muss richtig nebeneinander in das Kästchen gelegt werden. Erst, wenn der Boden bedeckt ist, folgen die anderen! Das Kästchen zugeschoben und an den richtigen Platz getragen!

Vierte Gabe: Wenn das Kästchen, nachdem der Deckel abgezogen ist, umgedreht wird, so entsteht abermals ein Würfel auf dem Tische, wenn das Kästchen in die Höhe gezogen ist. Es sind aber nicht mehr Würfel, sondern «Legetafeln». Zählen wir sie! Diese acht Täfelchen lassen eine große Menge Lebensformen zu, z. B. einen Fußboden, zwei große Bretter, zwei kleine Iresteracht Stangen, eine Mauer, ein Tor, Gartenhäuschen, Esse, Treppe, Pferde stall, Reitschule usw.

Stellt man die einzelnen Täfelchen wie Soldaten hintereinander auf und berührt leise mit dem Finger den letzten Soldaten, so stürzt dieser auf den Vordermann, dieser wieder auf den nächsten und — das Ende der Schlacht ist da!

Mit diesen Täfelchen kann man aber auch eine Menge Schönheitsformen legen, die wir hier nicht weiter beschreiben können. Denke dir zwei solcher Täfelchen nebeneinander gelegt, so erhältst du ein Viereck. Dieses Viereck wird auf ein Stück Papier gelegt und seine Umrislinie mit Bleistift aufgeschrieben. Die 8 Bauklötzchen werden hierauf an die Ecken und Seiten, bald mit der langen, bald mit der kurzen Seite gelegt und auf diese Weise regelmäßige Figuren gelegt, die man Schönheitsformen nennt.

Конструювання

Матеріал: кубики Фребеля для конструювання, 3, 4, та 5 дари

Третій дар: Знявши кришку з коробки, дитина перевертає її й обережно тягне коробку вгору. Утворюється великий куб. Якщо ми візьмемо обома руками два нижніх куби справа й зліва й розведемо їх вправо й вліво, то ми отримаємо розділений навпіл куб.

Скільки кубиків стоїть праворуч? Скільки ліворуч? Скільки лежить зверху і знизу? Зсуваємо всі разом! І куб знову цілий!

Тепер розділимо куб, обережно знявши верхні чотири кубики. Кожен з утворених кубів знову ділимо навпіл. Утворились чотири частини.

На скільки частин ми поділили наш великий куб? - Скільки маленьких кубиків лежать поруч? Поділи обидва куби ще раз! І ще, і ще й т.д. Скільки окремих кубиків є у тебе тепер? Перш, ніж зібрати їх до купи, розташуйте їх таким чином, ніби марширують солдати! Зробіть проспект, вулицю з будинками, високу вежу, дві вежі, лавку в садку, два стільці, стіну, хрест, ратушу, замок тощо.

Пакування! Кожен кубик потрібно правильно покласти у коробку поряд з іншими на своє місце. Щойно викладено перший шар, укладаємо наступний. Коробку закриваємо і ставимо на місце.

Четвертий дар: якщо з коробки зняти кришку й перевернути її, на столі знову утвориться куб, якщо підняти коробку догори. Але він складається тепер не з кубиків, а з плиток. Порахуймо їх! Ці вісім плиток допоможуть побудувати безліч предметів для побуту: підлогу, дві великі дошки, дві маленькі дошки, вісім стовпів, огорожу, ворота, садовий сарай, їдальню, сходи, стайню, школу верхової їзди тощо.

Якщо поставити плитку один за одним в ряд, як солдатів, і обережно торкнутись останнього солдата пальцем, то він впаде на попереднього, той на наступного і т.д. І ми бачимо кінець битви!

За допомогою цих плиток ми також можемо утворити багато гарних фігур. Уявіть собі дві такі плитки, що лежать поруч і утворюють прямокутник. Покладіть цю фігуру на аркуш паперу і обведіть олівцем. 8 плиток укладаються на кутах та з боків коротшою або довшою сторонами й таким чином утворюються фігури, які називають «формами краси».

Täfelchen-Legen

Alles war auf den heutigen Abend gespannt, denn die Mutter hatte versprochen, aus der Spielwarenhandlung wieder ein neues Spiel mitzubringen. Als dasselbe von ihrem Ausgange zurückkehrte, stellte sie ein kleines unscheinbares Kästchen auf den Tisch. Dasselbe enthielt kleine polierte Täfelchen von viereckiger Gestalt. Zunächst gab sie jedem Kinde nur eins. Zwischen Alfred und der Mutter entspann sich nunmehr folgendes Gespräch:

Mutter: Bemerkst du an diesen Täfelchen etwas besonderes?

Alfred: Ja — es hat Ecken.

Mutter: Wie viele solcher Ecken hat es?

Alfred: Das Täfelchen hat vier Ecken. (Kinder sollen immer in vollständigen Sätzen antworten!)

Mutter: Wie werden wir einen Gegenstand nennen, der vier Ecken hat?

Alfred: Wir nennen einen solchen Gegenstand ein Viereck.

Mutter: (zeigt auf die Lage der Seiten) Wie nennen wir diese Teile des Täfelchens?

Alfred: Wir nennen diese Teile des Täfelchens **Seiten**.

Mutter: Wie viele solcher Seiten findest du?

Alfred: Ich finde vier Seiten.

Mutter: Legt jetzt das Täfelchen gerade vor dich hin und sage mir, wo du die Seiten findest?

Alfred: Eine Seite liegt oben, eine unten, eine rechts und eine links.

Mutter: Wenn wir jetzt eine solche Seite mit dem Stift zeichnen wollen, was müssten wir dann auf dem Papier oder der Tafel entstehen lassen?

Alfred: Wir müssten eine Linie zeichnen.

Mutter: Wie viele solcher Linien würden wir zeichnen müssen, wenn wir das ganze Geviert zeichnen wollten?

Alfred: Wir müssten vier solcher Linien zeichnen.

Mutter: Zeige mir die vier Linien an deinem Täfelchen.

Alfred: (für es, indem er zählt: eine, zwei, drei, vier)

Mutter: Gehen die vier Linien alle nach einer Richtung?

Alfred: Nein, zwei gehen so hin und zwei so hin.

Mutter: Wir wollen das besser bezeichnen. Diejenigen, die so hingehen (die Mutter zeigt die waagerechten) nennt man **waagerecht**. (die Mutter erinnert an den Stand des Waagebalkens bei der leeren Waage)

Mutter: Wie nennt man diese? ... Wehhalb? ... Warum nennt man sie waagerecht? ...

Alfred: Diejenigen, die von oben nach unten gehen nennt man **senkrecht**. Wie nennt man diese? ... Wehhalb wohl?

Mutter: Wenn eine waagerechte und eine senkrechte Linie miteinander verbunden wird entsteht ein Winkel ... Wie viele solcher Winkel findest du an deinem Geviert? usw.

Мозаїка

Всі з нетерпінням чекали на цей вечір, тому що матір обіцяла знову принести з іграшкової лавки нову гру. Коли вона повернулася додому, поклала на стіл невеличку звичайнісіньку коробку. В ній були складені маленькі поліровані плитки, що мали чотирикутну форму. Спочатку вона дала кожній дитині тільки одну. Між Альфредом і матір'ю зав'язалась наступна розмова:

Мати: Чи помічаєш ти у цих плитках щось незвичайне?

Альфред: Так, вони мають кути.

Мати: Скільки таких кутів має плитка?

Альфред: Плитка має чотири кути. (Діти завжди повинні відповідати повними реченнями!)

Мати: Як ми називаємо фігуру, яка має чотири кути?

Альфред: Ми називаємо таку фігуру чотирикутник.

Мати: (вказує на розташування ребер) Як називають цю частину плитки?

Альфред: Ми називаємо ці частини плитки ребрами.

Мати: Скільки таких ребер ти бачиш?

Альфред: Я бачу чотири ребра.

Мати: Тепер поклади плитку прямо перед собою і скажи мені, де ти бачиш ребра?

Альфред: Одне знаходиться зверху, одне знизу, одне справа і одне зліва.

Мати: Якщо ми зараз намалюємо таке ребро за допомогою пера, що у нас вийде на папері або на дошці?

Альфред: Ми повинні намалювати лінію.

Мати: Скільки таких ліній ми повинні намалювати, якщо ми хочемо зобразити весь чотирикутник?

Альфред: Ми повинні намалювати чотири такі лінії.

Мати: Покажи мені ці чотири лінії на своїй плитці.

Альфред: (робить це, рахуючи: один, два, три, чотири).

Мати: Чи всі чотири лінії мають один і той самий напрямок?

Альфред: Ні, дві мають один напрямок, а інші дві - інший.

Мати: Ми позначимо це краще. Ті, що йдуть так (матір робить горизонтальний рух) називають горизонтальними.

Мати: А як називають ці?... Чому?... Чому їх називають горизонтальними?

Альфред: Ті, що йдуть зверху вниз називають вертикальними лініями. Як називають ці?... Чому?...

Мати: Коли горизонтальна і вертикальна лінія перетинаються, з'являється кут... Скільки таких кутів ти бачиш у цьому чотирикутнику? і.т.д.

Stäbchen- und Ringelegen

Material: Stäbchen aus sogenanntem Holzdraht in Schwefelholzstärke;
Ringe aus gebogenem Draht

Was kann nicht alles ein Stäbchen darstellen!

Einen Meter, ein Licht, eine Zigarre, einen Stift, eine Stange, eine Lanze, einen Stock, eine Flöte u. dergl.

Legen wir ein Stäbchen senkrecht und an dessen Erde eins waagrecht, so entsteht ein Winkel, das Stäbchen in der Mitte querüber gelegt, gibt uns aus der Vereinigung beider ein Kreuz. Versuche nunmehr zwei Stäbchen zu folgenden Gegenständen zu verwenden: Tisch, Rechen, Leuchter, Dach, Wetterfahne usw.

Drei Stäbchen sollen uns dazu dienen, folgende Gegenstände auf dem Tische zu legen: ein Dreieck, eine Küchenbank, einen Zuckerhut usw. Überlege, was man wohl mit 3 Stäbchen noch für Dinge legen kann.

Nimmt man vier, fünf bis zehn und mehr Stäbchen, so lassen sich eine große Menge der verschiedensten Gegenstände damit darstellen. Das auf dem nebenstehenden Bilde am Tische sich erhebende Mädchen hat z.B. mit etwa 15 Stäbchen das eiserne Kreuz und daneben einen Turm gelegt. Die Tante daneben zeigt den beiden Kindern auf einer Tafel eine ganze Anzahl solcher Figuren.

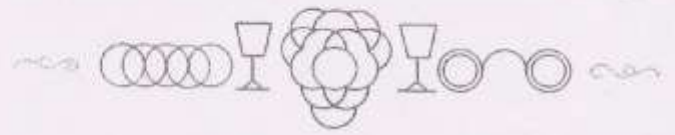
Da die meisten Stäbchen alle gleich groß sind, unsere Figuren jedoch Stäbchen verschiedener Länge verlangen, so müssen wir häufig dazu greifen, dieselben zerbrechen zu müssen. Bevor du dies tust, wirst du wohl tun, erst zu überlegen, ob du die Hälfte, oder mehr oder weniger davon abzuschneiden hast.

Derartige Schönheitsformen, wie sie sich auf deinem Bilde nebenan zeigen, kannst du zu hunderten selbst erfinden, wenn du folgende Regel beachtest. Bei jedem dieser Gebilde kommt es nämlich darauf an, dass alle Zusammenstellungen erst dann vorgenommen werden, wenn man sich eine Mittelfigur geschaffen. Diese besteht hier aus vier langen Stäbchen, von denen zwei senkrecht und zwei waagrecht gleichweit vom Mittelpunkt abstehen. An die Enden dieser vier Stäbchen stellt man je ein kleineres, hierauf die beiden längeren wieder daneben, und so fort.

Reizende Muster bilden sich auf diese Weise.

Hast du einen geschickten Bruder, so wird er dir aus Draht eine Anzahl Ringe herstellen, welche ebenfalls prächtige Schönheitsformen abgeben. Zu der Figur in der rechten Ecke dieses Bildes sind drei Größen dieser Ringe verwandt. Die Kreise selbst sind wieder halbiert und in geeigneter Weise verwendet.

Anstatt der Drahtringe kann man auch gebogene Stäbchen verwenden. Diese stellt man sich in der Weise her, dass man die Stäbchen zwischen die zusammengeklappten Daumen und Zeigefinger der beiden Hände nimmt und mit den Nägeln kleine Eindrücke in dieselben macht. Hierdurch verliert das Stäbchen seine gerade Form und lässt sich leicht biegen.

Викладання паличками і кільцями

Матеріал: палички з так званого дерев'яного дроту товщиною з сірник, кільця з гнучкого дроту.

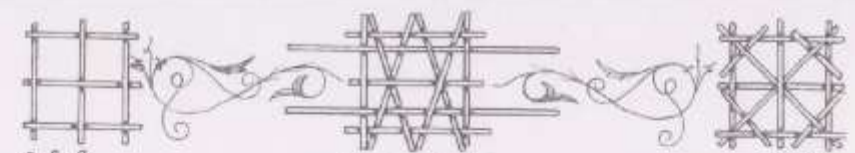
Чого тільки не можна змайструвати з паличок!

Вимірювач, ліхтар, сигару, ручку, жезл, полицю, флейту тощо. Якщо покласти паличку вертикально, а в кінці горизонтально - утвориться кут, паличка з паличкою, розташованою горизонтально посередині, утворюють хрест. Тепер спробуйте використати дві палички для наступних предметів: стола, решітки, світильника, даху, флюгера тощо. Три палички можуть служити для викладення наступних предметів: трикутника, лавки, гори та ін. Поміркуйте, які ще речі можна зробити з трьох паличок. Якщо ви візьмете чотири, п'ять - десять або більшу кількість паличок, ви зможете створити велику кількість різних об'єктів. Дівчинка, що стоїть біля столу на зображенні поруч, склала, наприклад, з близько 15 паличок залізний хрест і поруч вужу.

Вихователька демонструє двом дітям на дошці декілька таких фігур. Оскільки більшість паличок мають однаковий розмір, а наші фігури потребують паличок різної довжини, то доводиться їх ламати. Передусім вам, ймовірно, треба поміркувати, чи потрібно відламати половину, більше або менше від палички.

Такі красиві фігури, як показано на малюнку поруч, ви можете зробити самі, якщо будете дотримуватись наступних правил. Для кожної з цих фігур важливо, щоб всі додаткові фігури викладались тільки після створення центральної фігури. Вона складається з чотирьох довгих стержнів, два з яких розташовані вертикально та два горизонтально рівновіддалені від центру. На кінцях цих чотирьох паличок ви ставите меншу, потім дві довші поруч з нею і т. д.

Якщо у вас є старший брат, він виготовить вам декілька кілець з дроту, з яких також можна утворити прекрасні фігури. Для викладення фігури у правому куті малюнка потрібно використати три розміри таких кілець. Замість дротяних кілець можна також використати вигнуті палички. Це робиться наступним чином: беремо палички між притиснутими великим пальцем і вказівним пальцем обох рук і робимо невеликі вдавлювання за допомогою нігтів таким же чином. В результаті паличка втрачає свою пряму форму і може легко згинатись.

Das Verschränken

Als noch das gewöhnliche Taglicht in jeder Haushaltung, wenn möglich selbst fabriziert wurde, verstand man es, aus gut gedörtem, austroffen Holz dünne Späne zu spalten, die anstatt der Papierfäbisse an der Lichtflamme entzündet und zum Anbrennen der Tabakspfeife benutzt wurden.

Derartige Späne miteinander zu verbinden und zwar nach bestimmten Gesetzen zu verbinden, wodurch eine große Anzahl allerley Gebilde hervorgebracht werden können, war die Aufgabe, die sich Friedrich Fröbel gestellt hatte, als er in seine Beschäftigungsweisen auch diese mit aufnahm.

Hat man Holz in der oben angegebenen Weise zur Hand, so spaltet man sich aus demselben die nötige Anzahl solcher Späne selbst, ist dies nicht möglich, so wird man aus dem nächsten Kindergarten wohl derartige, jetzt fabrikmäßig hergestellte Stäbchen erhalten können.

Dieselben sind etwa 20—25 cm lang, haben eine Breite von 12 Millimetern und eine Stärke von 1—2 Millimetern.

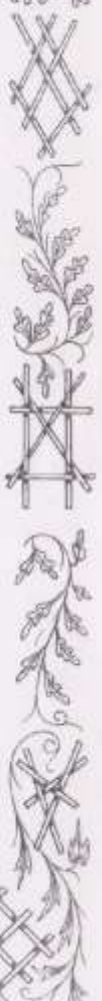
Nehmen wir fünf solcher Späne, so ist es möglich, mit denselben ein Gebilde herzustellen, wie es auf unserem obenstehenden Bilde in der rechten oberen Ecke dargestellt ist. Wir legen, um dies auszuführen, zunächst einen Stab ziemlich waagrecht auf den Tisch, bringen zwei andere Späne über denselben und verkreuzen nunmehr die sich schief ziehenden in der Weise über die verkreuzten zu kreuzen, wie es aus der Abbildung leicht ersichtlich ist. Durch das »Unterstreken« der Späne erzeugen wir eine Festigkeit an dem Gebilde, die es ermöglicht, dass wir dasselbe aufheben und wegtragen können. Ein ähnliches Gebilde zeigt sich in der andern Ecke. Mit etwas Geduld und Ausdauer wird es dir bald gelingen, es herzustellen.

Wie rasch ist nicht ein Fächer ausgeführt!

Sieben Stäbchen an dem einen Ende übereinander gelegt, werden mit Hilfe zweier andrer Stäbchen dadurch verbunden, dass man deshalb so über und unter denselben hinwegführt, als wolle man flechten. Wenn dir, mein kleiner Leser oder Leserin, dies noch nicht klar sein sollte, so jasse einmal auf, wenn die Mutter Strümpfe stopft. Die Nadel hebt hier auch einen Faden in die Höhe, während der nächste Faden niedergedrückt, der folgende gehoben und der vierte ebenfalls wieder niedergedrückt wird. So wie es bei den Fäden geschieht, so wird es bei dem Papierflechten und ebenfalls auch bei dem Verschränken ausgeführt.

Sowohl der am Boden liegende Stern zwischen dem Hand und dem Kästchen, wie auch der, welchen das Mädchen in die Höhe hält, ist so einfacher Natur und so deutlich von dem Zeichner hingeworfen, dass eine Nachbildung nicht allzu schwer werden dürfte.

Schon etwas mehr Kopfschmerzen macht die Verzierung in der Mitte des Bildes. Versuche es nur, und sie wird dir ebenfalls gelingen.

Переплетіння

Коли ще освітлення виготовлялось у кожному господарстві по можливості самостійно, люди зрозуміли, як потрібно виготовляти тонкі скіпи з сухої деревини без сучків, які потім використовувались замість згорнутих паличок з паперу при закурюванні люльки.

Об'єднати такі скіпи одна з одною за певними законами, в результаті чого з'явиться велика кількість різноманітних фігур, було завданням, яке поставив перед собою Фрідріх Фребель, коли він включив їх до своєї методики.

Якщо у вас під руками є вищезгадана деревина, зробіть необхідну кількість таких скіп самостійно. Якщо це неможливо, у найближчому дитячому садочку можна отримати такі самі виготовлені на фабриці палички.

Вони мають довжину від 20 до 25 см, ширину 12 мм та товщину 1-2 мм.

Якщо ми візьмемо 5 таких паличок, можна скласти фігуру як на малюнку поруч у правому верхньому куті. Щоб утворити таку фігуру, необхідно спочатку покласти одну паличку доволі горизонтально, на цю паличку викласти дві інші вертикально, потім палички, що лежать навскоси, викласти на вертикальні палички, як показано на малюнку. Викладаючи палички таким чином, ми створюємо доволі міцну фігуру, яку можна підняти й перенести. Аналогічна фігура зображена й в іншому куті. Трохи терпіння й наполегливості допоможуть тобі скласти її.

Як же швидко можна виготовити віяло!

Сім паличок викладаються в одному кінці одна на одну та з'єднуються за допомогою двох інших, ніби вони переплітають їх. Якщо вам, маленькі читачі, не до кінця зрозуміло, подивіться, як мама штопає шкарпетку. Голка також піднімає нитку вгору, потім йде стіжок знизу, потім знову вгору, знову вниз і т.д. Потрібно діяти з паличками так само, як з ниткою і як при плетінні з паперу.

Також зірка, що лежить на землі між собакою та котом, а також та, що тримає дівчинка, настільки прості у виготовленні, й так досконало зображені художником, що їх відтворення не повинно бути надто важким.

Трохи складнішою у виконанні є прикраса у центрі зображення. Спробуй, і вона вдасться тобі також.

Falten und Ausschneiden

Einen Schutzhut hast du gewiss schon einmal selbst gefertigt und deinem kleinen Bruder auf den Kopf gestülpt. Dieses Zusammenlegen des Papiers, das Umbrechen desselben usw. nennt man Falten. Diese Beschäftigung ist leider derart, dass man sie nicht gut durch Wort und Zeichnung wiederzugeben vermag. Die Figuren auf der Tafel in der oberen Ecke unseres nebenstehenden Bildes sind zumest aus einem viereckigen Stück Papier entstanden, das zuerst doppelt, dann vierfach zusammengebrochen wurde. Hierauf brach man es noch über Ecke und begann damit, die Ecken wieder nach innen, nach außen, seitwärts usw. zu brechen. Eine Kindergärtnerin wird jedem Knaben und Mädchen gern die nötigen Winke geben, wie diese Formen darzustellen sind. Andere dem Leben, also der Wirklichkeit nachgebildete Formen gibt es in Unmasse, z. B. die Klatschen, bei denen sich eine zusammengefaltete Lage Papier in dem Augenblick löst, wenn der gefaltete Gegenstand rasch durch die Luft geschweddelt wird, die Pfeile, die Salomisten usw. Ein französisches Kindergartenbuch nennt als solche aus Papier zu faltenden Gegenstände eine ganze Reihe, z. B. Tischtuch, Vogel, Boot, Doppelkahn, Heuschrecke, Drache, Windmühle, Tisch, Zigarettentasche usw.

Eine andere derartige Beschäftigung ist das Ausschneiden. Die einfache Art desselben ist folgende:

Ein Papier-Geviert, das auf jeder Seite eine Länge von 15-cm zeigt, wird ganz in der oben angegebenen Weise zusammengebrochen, gefaltet und zwar erst doppelt, dann das Doppelte nochmals, so dass vier Lagen Papier übereinander liegen. Auf diese Weise bricht man den Bogen zusammen, bis sechszehn Lagen erscheinen. Diese Lagen werden durchgeschnitten und die Vierecke über Ecke nochmals geschnitten, wodurch eine Anzahl Dreiecke entstehen. Diese Drei- und Vierecke werden hierauf mit Gummi arabicum bestrichen und dann nach dem Trocknen durch ein Schwämmchen oder durch die Zunge ähnlich wie die Briefmarken befeuchtet und aufgeklebt. Warum die Papierstücke nicht gleich nach ihrem Bestreichen aufgedeckt werden sollen, hat seinen Grund darin, dass der Klebstoff bei nassem Auftragen über die Ränder hinausquillt und so auf dem Papier glänzende, störende Flecken erzeugt.

Welche unerschöpfliche Masse von Figuren auf diese Weise hergestellt werden können, darüber belehrt uns die kleine Tafel in der oberen rechten Ecke unseres Bildes.

Am besten verwendet man zu Anfang dieser Aufklebereien blaues Papier als Fläche, während die ausgeschnittenen Figuren von weißem Schreibpapier hergestellt werden.

Versuche nun aber einmal solche Lebensformen mit der Schere aus Papier zu schneiden, wie sie sich an der rechten Seite deines Bildes befinden.

Складання та вирізання з паперу

Безумовно, ти колись вже виготовляв захисного капелюха з паперу й дарував його своєму маленькому братикові. Це згортання паперу та інші маніпуляції називається складанням. На жаль, це такий вид діяльності, що його непросто відтворити словом і малюнком. Фігури на дошці у верхньому куті нашого малюнка справа переважно виготовлені з квадратного аркушу паперу, який спочатку складали вдвоє, потім вчетверо і так далі. Потім його розривали через кути і починали загортати кути всередину, назовні, вбік і т.д. Вихователька дитячого садка з радістю дасть кожному хлопчику і дівчинці необхідні підказки, як зробити такі фігури. Існує безліч інших фігур з життя, наприклад, стріли, сільничка, носовичок, птах, човен, сорочечка, вітряк, стіл, та ін., які можна виготовити з паперу.

Іншим видом діяльності, пов'язаним з папером, є вирізання. Ми наводимо простий спосіб цього заняття.

Квадратний аркуш паперу, довжина кожної зі сторін 15 см, згортається способом, описаним вище, складається вдвоє, потім ще раз вдвоє, утворюючи чотири шари. Таким самим чином складаємо папір знову вдвоє, утворюючи 16 шарів, потім ці шари розрізаються й чотирикутники розділяються через кути ще раз, утворюючи безліч трикутників. Ці три- та чотирикутники змащують клеєм, й потім після висихання за допомогою губки звожуються й наклеюються. Те, чому паперові фігури не приклеюють одразу, має свою причину. При вологому способі клей з-під країв утворює блискучі плями на папері.

Яку безліч фігур можна виготовити таким способом, продемонстровано в правому верхньому куті на малюнку справа!

Найкраще на початку такої діяльності використовувати голубий папір як фон, а для вирізання й наклеювання - білий папір.

Спробуй вирізати ножицями такі фігури з паперу, які зображені справа на малюнку.

Ausstechen und Ausnähen

Zum Ausstechen gehört ein gefährliches Werkzeug, die Nadel. Obwohl etwas Vorsicht bei der Anwendung derselben nötig ist, so wird sie doch nur in seltenen Fällen verletzt. Der Häkelnadel-Halter der Schwester muss hier in unseren Dienst treten. Die Häkelnadel wird ausgeschraubt und dafür eine starke Nähnaedel eingesetzt. Da dieselbe nur etwa 1 Zentimeter weit aus der Umfassung hervorzuragen braucht, so kann man die Nadel an dem Ende, wo das Ohr sich befindet, auch etwas abbrechen.

Als zweiten notwendigen Gegenstand für diese Beschäftigung brauchen wir eine weiße Unterlage, die entweder aus einem Stock Filz, einer tüchtigen Lage Löschpapier oder im Notfall auch aus einem straff gepolsterten Kanapeekissen bestehen kann.

Ehe man sich an zusammengesetzte Muster wagt, dürfte es gut sein, mit Hilfe des Zirkels und Lineals erst einige geometrische Figuren auf ein Stück Papier zu zeichnen, vielleicht einen Kreis mit einem Viereck oder Dreieck in der Mitte, einen sechszackigen oder achtstrahligen Stern usw. Diese bilden die ersten Ausstechmuster. Diese kann man nun entweder direkt ausstechen oder aber — und das ist das richtigere — man legt unter das Muster ein etwas stärkeres Papier, vielleicht ein Stück Kartonpapier, das kleiner sein muss als das Muster, damit man die überstehenden Enden umschlagen kann.

Ist dies letztere geschehen, so nimmt das Ausstechen seinen Anfang.

Hierbei ist zu beachten, dass die Ausstechnadel stets senkrecht in das Papier dringe. In Lehrmittel- und Spielwarenhandlungen sind häufig allerlei Muster zum Ausstechen käuflich zu haben. Will man dies nicht, so bieten Bilderbogen, illustrierte Zeitschriften und dergleichen Dinge hinreichende Vorlagen.

Die ausgestochene Linie kann vielfach auch ausgenäht werden.

Das Material bildet die sogenannte Mooswolle, die in allen Stickereigeschäften zu haben ist. Will man glänzende in leuchtenden Farben auftretende Fäden verwenden, so verlänge man Filzseide.

Als Ausstichnadel taugt am besten die Tapissernadel, da dieselbe eine abgerundete Spitze hat.

Auf der Hinterseite eines solchen Ausstichblattes sehen die vernähten, sowie die kreuz und quer laufenden Fäden nicht gut aus. Man klebt deshalb ein Blatt auf dieselbe und presst beide Blätter etwas.

Ausstichmuster wie das am Kopfe des untenstehenden Bildes befindliche, nehmen sich sehr gut aus, wenn sie nach dem Ausstechen mit buntem Seidenpapier beklebt und dann gegen das Licht gehalten werden. Zum Überflus kann man das Seidenpapier nach dem Aufkleben mit Öl oder Fett bestreichen, wodurch dasselbe durchsichtiger wird.

Виколювання фігур і вишивання на папері

Для виколювання фігур використовують небезпечний інструмент: голку. Хоча при використанні цього інструменту необхідно проявити деяку обережність, від голки не часто отримують поранення. Тримач гачка для в'язання повинен вам стати в нагоді. Гачок відкручується і замість нього вставляється товста голка для шиття. Оскільки вона має виступати приблизно на 1 см, на тому кінці, де знаходиться вушко, її можна відламати.

Ще одним необхідним приладдям є м'яка підкладка, яка може складатися або зі шматка тканини, або з товстого шару м'якого паперу або ж у крайньому випадку з щільно оббитої диванної подушки.

Перш ніж приступити до виколювання більш складних візерунків, було б добре намалювати деякі геометричні фігури на аркуші паперу за допомогою циркуля та лінійки, наприклад, коло з чотирикутником або трикутником всередині, шестикутну або восьмикутну зірку тощо. Це перші зразки для виколювання. Тепер можна починати їх виколювати або – і це є більш правильним – покладіть під зразок більш товстий папір, можливо, шматок картону, який має бути дещо меншим, ніж зразок, щоб можна було загорнути виступаючі краї.

Якщо ви це зробили – приймайтесь за роботу!

Потрібно слідкувати за тим, щоб голка для виколювання постійно входила в папір вертикально. У канцелярських та дитячих магазинах продається безліч зразків для виколювання. Якщо ви не хочете купувати – то можете знайти зразки в газетах та ілюстрованих журналах.

Виколота лінія може бути також вишита.

Матеріалом є так звані нитки муліне, які продаються у всіх магазинах для в'язання. Якщо ви хочете використовувати блискучі нитки яскравих кольорів – використовуйте фольгові шовкові нитки.

Для вишивання найкраще підходить гобеленова голка, оскільки вона має закруглений кінець.

На зворотному боці вишивок зшиті й перехресні нитки виглядають негарно. Потрібно прикласти ще один лист на вишивку й добре притиснути.

Зразки для вишивання, що зображенні на малюнку зверху, дуже гарні, якщо після вишивання заклеїти їх кольоровим шовковим папером і потім потримати проти світла. Шовковий папір також можна змастити олією, що зробить його ще більш прозорим.

Korkarbeit und Netzzeichen

Alle unbrauchbare Korktöpfe liegen überall umher, oder sind wenigstens leicht zu bekommen, wenn man es nicht vorziehen will, aus der Drogerie eine Korktafel zu erwerben, aus der sich noch bequemer als aus Stöpseln kleine Würfel mit einem scharfen Messer schneiden lassen. Hat man diese in genügender Menge in Bereitschaft, so bedarf es noch Drahtstücke von verschiedener Länge. Aus gutem geglähten Draht schneidet man sich solche in einer Länge von 5, 8 und 10 cm mit Hilfe einer scharfen Kneipzange und feilt die Enden etwas ab, damit sie leichter in die Korkstücke eindringen können.

Ein Pfriemen zum Vorstechen der Löcher ist sehr wünschenswert, wenn auch nicht unbedingt notwendig.

Nun geht es an die Arbeit.

Dadurch, dass man die Drähte in der aus der nebenstehenden Abbildung ersichtlichen Weise durch Korkstücke verbindet, entstehen geometrische Figuren, Häuser, Türme, Kirchen, Bänke, Denkmäler und dergl. Dinge, die sich alle durch eine gewisse Dauerhaftigkeit auszeichnen.

Ein Untersetzer, aus derartigem Material hergestellt, nimmt sich ganz prächtig aus, wie sich aus der Figur in der rechten oberen Ecke unseres Bildes ersehen lässt. Kirchen, Türme, Häuser, Körbchen, geometrische Körper und dergl. Dinge lassen sich auf diese Weise her stellen.

An demselben Tische, an dem Korkarbeiten gefertigt werden, ist man gleichzeitig dabei, noch eine andere ebenso reizende Beschäftigung zu pflegen; es ist das Zeichnen, das sogenannte Netzzeichnen.

Ein Stück mit blauen Netzlinien versehenes Papier und Bleistift oder für Anfänger eine Schiefertafel mit eingetragenen Netzlinien und ein Schieferstift bilden das Werkzeug, welches wir bei dieser Beschäftigung brauchen. Zuerst sind es einfache senkrechte und waagerechte Linien, die wir vor uns entstehen lassen. Dann verbinden wir dieselben zu Winkeln, zu kleineren und größeren Gevierten, nehmen hierauf die schiefe Linie zu Hilfe, verbinden diese wieder mit den bereits bekannten Linien und fügen schließlich noch die gebogene Linie bei, wodurch alle jene Figuren entstehen, welche sich auf der Tafel befinden, die auf unserem Bilde links oben sich befindet.

Коркові вироби та мереживний малюнок

Старі непридатні корки є скрізь, або їх, принаймні, легко знайти, або ж можна придбати коркову дошку, з якої ще зручніше вирізати потрібні фігури. Якщо ви маєте достатню кількість корку, все одно потрібні ще шматочки дроту різної довжини. Використовуючи добре підготовлений дріт, нарежте його довжиною 5, 8, та 10 см та трохи спиліть кінці, щоб їх було легше проштовхнути через корок.

Бажано і навіть необхідно мати штифт для проколювання корку.

А тепер до роботи!

За допомогою дроту, що з'єднує шматочки корку, як показано на малюнку, можна виготовити геометричні фігури, будинки, лави, пам'ятники тощо. Речі, що характеризуються довговічністю.

Підставка під чашку, виготовлена з такого ж матеріалу, виглядає розкішно, як це можна побачити в правому верхньому кутку нашого малюнку. Таким же способом можна виготовити вежі, кошики, геометричні фігури тощо.

За тим же столом, за яким виготовляють коркові вироби, діти зайняті іншою, не менш цікавою діяльністю: це - малюнок, так званий мереживний малюнок.

Аркуш паперу, розмальований блакитними лініями та олівець - ось і все приладдя для цього заняття.

Спочатку необхідно провести вертикальні й горизонтальні лінії. Потім ми з'єднуємо їх і утворюємо кути, більші та менші чотирикутники, проводимо криві лінії, з'єднуємо їх з лініями, що вже маємо і додаємо ще криву лінію, завдяки чому утворюються всі ті фігури, що знаходяться на дошці, яка знаходиться у лівому куті на нашому малюнку.

Flechten

Das Flechten ist eigentlich nichts anderes als ein Weben. Das was beim Weben die eingespannte Kette ist, das ist beim Flechten das Flechtblatt selbst und den Einschlag vertreten die einzelnen Streifen.

Nicht überall sind diese Flechtblätter zu haben. Es schadet dies nichts, denn jedes anstellige Kind vermag sich sein Arbeitsmaterial selbst herzustellen. Und zwar so:

Ein Bogen sogenanntes Glaspapier, das man in allen Farben bei den Buchbindern erhalten kann, wird in vier gleiche Teile zerschnitten, so dass vier Quartablätter entstehen. Dasjenige Stück, welches das Flechtblatt bilden soll, muss einen Rand erhalten und zwar auf allen vier Seiten. Der innere Raum wird hierauf mit einem scharfen Messer in eine Anzahl gleich breiter Streifen zerschnitten, die man vorher mit dem Zirkel und dem Lineal abgemessen hat. Die Breite dieser Streifen ist verschieden, von 1 Millimeter bis zu einem Zentimeter. In der besten Zeit wird man wohl tun, 3-4 Millimeter breite Streifen einzuschneiden. Die Einschlagstreifen haben dieselbe Breite und werden lose von dem Papier ausgeschnitten. Wälten wir die losen Einschlagstreifen mit den Fingern unter die Kettenstreifen schieben, so würde das umständlich, zum Teil ganz unmöglich werden. Wie bei dem Weben das sogenannte »Weberschiffchen« den Faden durch die auseinandergezogenen Fäden bringt, so arbeitet bei unserem Flechten die Flechnadel. Der Ausdruck ist eigentlich kein passender, denn nicht eine Nadel, sondern ein Holzstäbchen ist es, welches den losen Papierstreifen zwischen die festen Streifen bringt. Sie selbst besteht aus einem flachen Stäbchen, das durch Abreiben mit Sand- oder Glaspapier von allen Fasern befreit ist. Das eine Ende desselben ist etwas zugespitzt, während das andere einen Spalt erhalten hat, in den man den Flechtstreifen einschleibt. Auch gibt es solche Flechnadeln aus Stahl zu kaufen.

Denken wir uns nun, wir hätten z. B. ein gelbes Flechtblatt vor uns, so ziehen wir einen schwarzen Streifen in die Nadel und beginnen nun von der rechten Seite aus mit der Nadel abwechselnd einen Streifen zu heben, den anderen niederzudrücken, den nächsten wieder zu heben usw. bis die Streifen zu Ende sind. Nunmehr zieht man die Nadel durch, wodurch der Streifen in seine Lage kommt. Ein leichter Druck auf den letzteren lässt diesen am Platz und die Nadel ist frei. Wir sagen dabei: »Eins auf, eins nieder; eins auf, eins nieder usw.« Mit Zahlen dargestellt sieht unser Muster so aus: 1 auf, 1 nieder, oder noch kürzer ausgedrückt 1 a 1 n. — Würden wir den zweiten Streifen ebenfalls wieder so beginnen lassen, so würde derselbe keinen Halt bekommen. Derselbe fängt deshalb so an, dass man mit der Flechnadel den ersten Streifen nicht wieder hebt, sondern niederdrückt, also so beginnt 1 n 1 a. Führt man auf diese Weise fort, so erhält man das »Schachbrettmuster«. Folgende leichte Muster werden sich ebenso rasch ausführen lassen.

1. Streifen 1 n 2 a usw.	2 n 2 a usw.	3 a 1 n 1 a 1 n 3 a 1 n 1 a 1 n usw.
2. Streifen 2 a 1 n usw.	1 n 2 a 2 n 2 a usw.	4 a 1 n 5 a 1 n 5 a 1 n 5 a 1 n usw.
3. Streifen 1 a 1 n 2 a usw.	2 a 2 n 2 a 2 n usw.	1 a 1 n 5 a 1 n 5 a 1 n 5 a 1 n usw.
4. Streifen wieder wie der erste u. ff.	1 a 1 n 2 a 2 n usw.	1 n 1 a 1 n 3 a 1 n 1 a 1 n 3 a usw.
	wieder wie der erste Streifen usw.	1 a 1 n 5 a 1 n 5 a 1 n 5 a 1 n usw.
		4 a 1 n 5 a 1 n 3 a 1 n 5 a 1 n usw.
- wieder von oben

Плетіння зі смужок паперу

Плетіння - це дійсно не що інше, як ткацтво. Те, що при ткацтві є плетеним ланцюжком, є при плетінні самим листом плетіння, а матеріалом слугують окремі стрічки.

Не скрізь можна знайти ці стрічки для плетіння. Але нічого страшного, бо кожна дитина може сама виготовити матеріал для цього. А саме наступним чином.

Потрібно взяти аркуш глянцевого паперу, який можна знайти у різноманітних кольорах, і розрізати його на 4 рівні частини, щоб утворилися 4 квадратні аркуші. Той аркуш, що буде слугувати листом плетіння, повинен мати з 4 боків загнуті краї. Внутрішня поверхня цього листа розрізається гострим ножом на декілька рівних за шириною смуг, які спочатку вимірюються циркулем та лінійкою. Ширина цих смуг може коливатись від 1 мм до 1 см. На перших етапах слід нарізати смуги шириною 3-4 мм. Обгорткові смуги повинні мати таку ж ширину й так само вирізаються з паперу. Потім необхідно просунути вільні стрічки за допомогою пальців під смужки на листі, що іноді доволі незручно і майже неможливо. Те, що в ткацтві виконує ткацький човник, при плетінні робить голка для плетіння, що насправді є невдалим порівнянням, оскільки не голка, а дерев'яна паличка, яка проштовхує вільні смужки паперу проміж закріплених смужок. Це насправді пласка паличка, звільнена за допомогою наждачного паперу від всіх волокон. Один кінець потрібно дещо загострити, а інший має проміжок, в який вставляється стрічка. Також можна купити такі голки зі сталі.

Уявімо, перед нами жовтий лист для плетіння, ми вставляємо у голку чорні стрічки і починаємо справа проштовхувати чорні стрічки крізь жовті, піднімаючи й опускаючи, поки стрічка не скінчиться. Легким натисканням наприкінці розрівняйте стрічку й голка порожня. Ми говоримо при цьому: «Вгору- вниз, вгору- вниз, вгору- вниз і т. д.» .

Anschauungsunterricht

Der Frühling mit seinem herrlichen Wetter ist ins Land gezogen. Die Bäume haben das erste Laub getrieben und eine der größeren Schülerinnen hat eine Anzahl Blätter mitgebracht. Sie stammen von verschiedenen Pflanzen, welche die Kleinen noch nicht kennen.

«Ich weiß es,» ruft das eine, — «es sind Blätter vom Gänseblümchen.»

«Nein vom Schlüsselblümchen?» widerspricht ein Knabe.

«Ich denke es sind welche vom Apfelbaum.» meint ein drittes.

«Nein,» tritt endlich die Kindergärtnerin vermittelnd auf, — «keines von euch hat Recht, das Blatt, welches ich in der Hand halte, ist von der grünen Hecke genommen, die drüben um den Garten des Nachbarn läuft. Es ist ein Zweig von Buchenbaum. Wer kennt den Buchenbaum?»

Die Kinder wissen noch nichts von ihm und die Kindergärtnerin erzählt hierauf den Kindern Einzelnes hierüber.

In ähnlicher Weise werden auch die übrigen mitgebrachten Blätter einer eingehenden Untersuchung unterworfen, ihre Farbe, ihre Ränder, ihre Stiele und ihre Adern besprochen.

Dort an der Wand hängen noch mehr Abbildungen von Blättern. Sie alle sind den Kindern keine Fremdlinge mehr, denn sie wurden von den Bäumen und Sträuchern des Kindergartens selbst genommen.

Der Anschauungsunterricht soll aber auch gewinnbringend wirken und das über die Form der Blätter Gesagte von den größeren Kindern wieder dargestellt werden.

Dazu sind die Netztafeln vorhanden.

Mit Hilfe der Linien ist die Form leicht festzuhalten.

Dann nähert sich die Besprechung ihrem Ende.

Mit Takt und Geschick richtet die Leiterin des Kindergartens die Blicke der Kinder nach dem blauen Himmelszelt, über dem der allmächtige Vater traut, der im Frühjahr die Quellen der Nahrung von frischem aufschließt und den Saft in die Gräser, Hecken, Bäume und Sträucher treten lässt.

Wo wohnt der liebe Gott?
Sieh dort den blauen Himmel an.

Spiel und Bewegung im Freien

Es war an einem herrlichen Sommertage. Kein Lüftchen regte sich, die Sonne schien prächtig auf Feld und Flur und stahl sich auch in den Kindergarten, in dem die Tante Anna mit ihren Zöglingen verkehrte.

Die Knaben hatten mit ihren Schaufeln und Grabscheiten einige Beete umgegraben, nachdem die Mädchen die letzten Blumen von denselben geholt hatten, um sie zu Sträußen zu verwenden.

Die kleinen ungerigigen Mädchen! Tante Anna konnte gar nicht Antworten genug auf alle die gestellten Fragen geben. Bald wollte das eine den Namen einer Blume, bald etwas über die Blätter usw. wissen. Dann aber war es heute der letzte Tag vor den großen Ferien, an dem viele Kinder ihre im Kindergarten gepflegten Blumenstöckchen mit nach Hause nehmen, um sie während dieser Zeit im Hause pflegen zu können. Analsex wieder begossen noch einmal die eingewurzelten Lieblinge ihrer Pflege, gaben ihnen, wie die kleine Liesel auf unserem Bilde, gute Regeln über das Wachstum, kurz, es herrschte ein Leben und Treiben, wie es selten gesehen worden war.

Einzelne der Knaben, die mit Schubkarren versehen waren, hatten die verstreuten Kieshaufen zu einem Berge zusammengefahren und sahen nunmehr den Mädchen zu, die das angelegte Unkraut bei Seite brachten und die Kieswege ebneten. Dann ging es auf den Spielplatz, auf dem noch folgendes Bewegungsspiel ausgeführt wurde:

Los - tig im kla - ren Bü - che - len schwim - men die kle - nen
Fi - sche - lein, sie schwimmen da rittum im - mer her um, bald sind sie
grad und bald sind sie krumm, bald sind sie grad und bald sind sie krumm.

Der Kreis der Kinder bildete hierbei den Teich, während einzelne Kinder innerhalb desselben die Fische vorstellten und die Bewegungen derselben nachahmten.

Noch verschiedene andere Spiele folgten diesem einen, dann wurde zum lieben Gott gebetet und der Unterricht geschlossen.

命田土
三午十
口口口
口口口
口口口
口口口
口口口
口口口

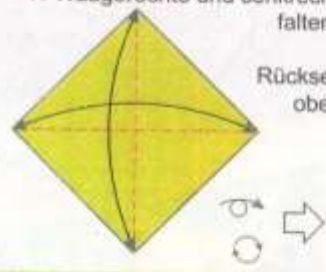

Ring Grundmodell 1 [Beide Papierseiten sind sichtbar]

MATERIAL

Für einen Ring benötigt man 8 Blätter Origamipapier.
 Es können Dekorpapiere sowie Duo Color Papiere verwendet werden.
 Format: 10 x 10 cm oder 7,5 x 7,5 cm.
 Durchmesser fertiger Ring: 10 cm oder 7,5 cm.

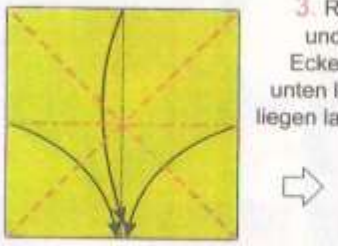
1. Waagerechte und senkrechte Linie falten, wieder öffnen. Rückseite nach oben legen.

2. Waagerechte und senkrechte Linie falten, wieder öffnen. Rückseite nach oben legen.

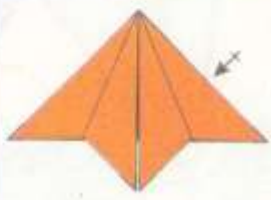
3. Rechte und linke Ecke nach unten legen, liegen lassen.

4. Schräge Linien an die Mitte falten, liegen lassen.

5. Auf der Rückseite Nr. 4 wiederholen.

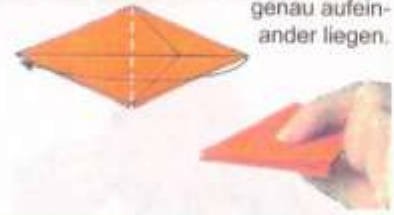
6. Dieses fertige Einzelteil jetzt 8x falten. Das Zusammenstecken der einzelnen Teile ist einfacher wenn die Module gedreht werden, siehe Nr. 7.

7. Die oberen Spitzen des rechten Moduls in die oberen Taschen des linken Moduls schieben, siehe auch Foto.

8. Die rechte Spitze auf die linke Spitze falten, siehe auch Foto. Die Spitzen sollen genau aufeinander liegen.

9. Das nächste Modul verbinden wie bei Nr. 7+8 gezeigt, siehe auch Foto.

10. Das nächste Modul verbinden wie bei Nr. 7+8 gezeigt, siehe auch Foto.

11. Das nächste Modul verbinden wie bei Nr. 7+8 gezeigt, siehe auch Foto.

12. Das nächste Modul verbinden wie bei Nr. 7+8 gezeigt, siehe auch Foto.

13.+14. Jeweils das nächste Modul verbinden wie bei Nr. 7+8 gezeigt.

15. Nun das letzte Modul mit dem ersten Modul verbinden, um den Ring zu schließen.

16. Der Kaleidozyklus ist fertig und sieht nun aus wie ein Stern oder ein Armreif aus bunten Stacheln.

17. Das Spiel kann beginnen!
Nun werden die äußeren Spitzen in die
Mitte des Kaleidozyklus gestülpt. Der
Stern wird zu einem Rad.

18. Nun werden die inneren Spitzen
nach unten und wieder nach außen ge-
dreht. Das Rad wird wieder zum Stern.

Ringe aus
DUO COLOR Papier

Кільце - основа моделі для виготовлення зірки або колеса (зображення на двох сторонах паперу)

Для виготовлення кільця використовують 8 аркушів паперу для оригамі. Це може бути також декоративний папір або двосторонній кольоровий папір.

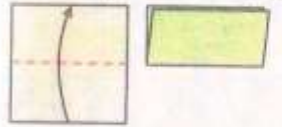
Формат: 10*10 см або 7,5*7,5.

Приблизний розмір готового кільця: 10 см або 7,5 см.

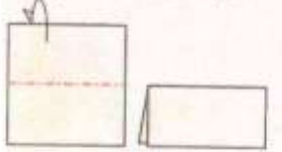
1. Аркуш паперу згорнути по черзі навпіл спочатку по вертикалі, потім по горизонталі, розгорнути. Перевернути.
2. З перевернутим аркушем зробити те ж саме. Знову перевернути.
3. Правий і лівий кут звести донизу.
4. Загорнути косі лінії всередину.
5. З іншого боку повторити дії № 4.
6. З іншими аркушами зробити те ж саме. Складання окремих деталей пройде легше, якщо модулі будуть повернуті. Див. № 7.
7. Верхні краї правого модулю просунути у верхні «кишені» лівого модулю. Див. фото.
8. Праву кінець згорнути до лівого. Кінці мають щільно прилягати один до одного.
9. Наступний модуль з'єднати як показано у п. 7 та 8. Див. фото.
10. Наступний модуль з'єднати як показано у п. 7 та 8. Див. фото.
11. Наступний модуль з'єднати як показано у п. 7 та 8. Див. фото.
12. Наступний модуль з'єднати як показано у п. 7 та 8. Див. фото.
- 13 + 14. Також наступний модуль з'єднати як показано у п. 7 та 8. Див. фото.
15. Тепер з'єднати останній модуль з першим, щоб закріпити кільце.
16. Калейдоскоп готовий і виглядає тепер як зірка або браслет з барвистими шипами.
17. Гру можна починати! Тепер виступаючі кінці згорнути всередину калейдоскопа. Зірка стає колесом.
18. Тепер кінці, що знаходяться всередині розгортаються знову назвні. Колесо стає знову зіркою.

Symbole

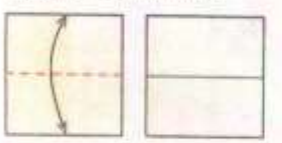
Talfalte - geschlossener Pfeil

Bergfalte - offener Pfeil

Falten, wieder öffnen.

Gefaltetes Teil nach außen ziehen, siehe nächste Zeichnung.

Um 90° drehen.

Arbeitsschritte auf der Rückseite wiederholen.

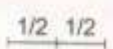
Rückseite nach oben legen.

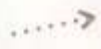
Ansicht der Zeichnung, vergrößert oder verkleinert.

Eindrücken und glatt falten.

Papier in gleiche Teile einteilen.

Papier nach innen falten.

Nächste Zeichnung 3D.

Einschneiden oder abschneiden.

Aufblasen.

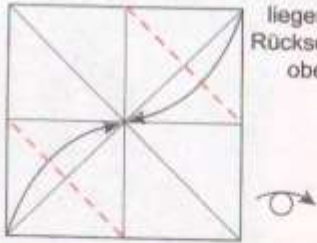

Ring kleiner Stern

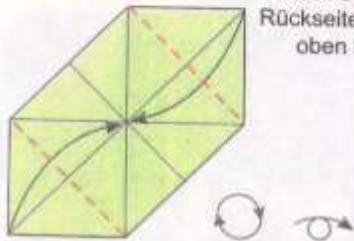
MATERIAL

Für den Ring mit dem kleinen Sternmotiv werden 8 Blätter Duo Color Papier verwendet.
Format: 10 x 10 cm.
Durchmesser fertiger Ring: 7 cm.

1. Beginn Seite 6 bis Nr. 2 falten, dann Rückseite nach oben legen. Beide Ecken zur Mitte falten, liegen lassen. Rückseite nach oben legen.

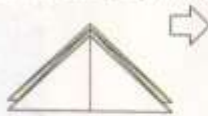
2. Ecken zur Mitte falten, liegen lassen. Modell drehen. Rückseite nach oben legen.

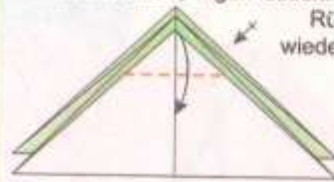
3. Von der waagerechten Linie aus nach unten legen, liegen lassen.

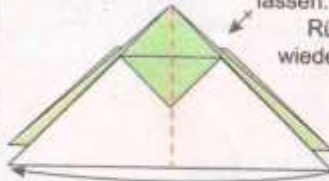
4. So sieht nun das gefaltete Teil aus.

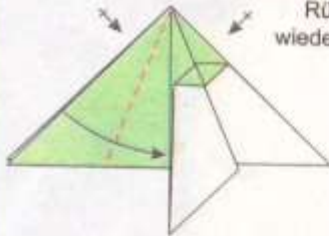
5. Spitze auf den Mittelpunkt des Dreiecks falten, liegen lassen. Auf der Rückseite wiederholen.

6. Von rechts nach links legen, liegen lassen. Auf der Rückseite wiederholen.

7. Schräge Linien zur Mitte falten, liegen lassen. Auf der Rückseite wiederholen.

8. Fertiges Einzelteil 8x falten und wie auf den Seiten 6-7 beschrieben zusammensetzen.

Jan Spütz

Origami Kaleidozyklus

Endloses Spielvergnügen
für Kinder und Erwachsene

Оригамі - калейдоскоп
Бескінечне ігрове задоволення
для дітей та дорослих

Кільце - маленька зірка

Матеріал:

Для кільця з невеличким зоряним мотивом використовують 8 аркушів двостороннього кольорового паперу.

Формат: 10*10 см

Приблизний розмір готового кільця: 7 см

1. Аркуш паперу згорнути по черзі навпіл спочатку по вертикалі, потім по горизонталі, розгорнути. Перевернути аркуш і зробити те ж саме з іншого боку. Знову перевернути.
2. Згорнути аркуш по діагоналі з одного боку. Перевернути і згорнути по іншій діагоналі з іншого боку.
3. Не розгортаючи, звести кінці деталі вниз.
4. Так виглядає згорнута деталь.
5. Загорнути кінцівку до середини трикутника. Повторити з іншого боку.
6. Покласти зліва направо, повторити з іншого боку.
7. Обидві сторони трикутника загорнути всередину. Повторити з іншого боку.
8. З іншими аркушами зробити те ж саме і скласти як описано у п. 6-7.

Deutsche Post AG
NL Privatkunden/Filialen
92628 Weiden

Erlebnis: Briefmarken – Nr. 139
Auflage 1.000 Stück

175 Jahre Kindergarten

175 Jahre
Kindergarten

Deutsche Post

www.deutschepost.de

Deutsche Post

Friedrich Fröbel.

Kindergarten

Der Name spiegelt bereits das weltweit bekannte Programm zur frühkindlichen Bildung wider. Fröbels pädagogische Konzeption zur Theorie und Praxis des Kindergartens führte auf allen Kontinenten zu nachhaltigen Aktivitäten und weitreichenden Veränderungen der frühkindlichen Betreuung, Bildung und Erziehung. Damit ist Friedrich Fröbel einer der größten Reformpädagogen in der Pädagogik der frühen Kindheit.

Das Modell Kindergarten als eine neue kulturelle Form, Arbeit, Familie, Kinderbetreuung und Erziehung miteinander zu verknüpfen, ist ebenso zeitgebunden wie modern, in jedem Falle originell und anregend für das pädagogische Denken bis heute. Fröbel erkannte insbesondere das Spiel als die dem Wesen des Kindes entsprechende Form, sich Wissen über sich selbst und die Welt anzueignen.

Дитячий садок МАРКА

Вже сама назва відображає всесвітньо відому програму дошкільної освіти. Педагогічна концепція Фребеля стосовно теорії та практики дитячого садка призвела на всіх континентах до тривалої діяльності та далекоглядних змін у догляді за маленькими дітьми, освіті та вихованні. Тим самим Фрідріх Фребель став одним із великих педагогів –реформаторів у педагогіці раннього дитинства.

Модель дитячого садка як нової культурної форми, що об'єднує роботу, родину та догляд за дітьми є прив'язаною до свого часу, але також і сучасною, у всякому випадку оригінальною та стимулюючою для педагогічної думки й на сьогоднішній день.

Фребель визнав зокрема гру формою, що відповідає сутності дитини й допомагає їй опанувати знання про себе й оточуючий світ.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	3
МЕТОДИКА РОБОТИ З ФРЕБЕЛІВСЬКИМИ ДАРАМИ.....	5
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДАРІВ Ф. ФРЕБЕЛЯ.....	16
ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ «ДАРИ Ф.ФРЕБЕЛЯ» В РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ (зображення та коментарі).....	24
ПРИКЛАДИ КОНСПЕКТІВ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ДИДАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ «ДАРИ ФРЕБЕЛЯ».....	38
МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ, РОЗРОБЛЕНІ НІМЕЦЬКИМИ ПЕДАГОГАМИ.....	50